

Årsrapport 2019

Forsideillustrasjon og design av årsrapport:

Ingrid Rognstad, www.ingridrognstad.com

Innhold

Forord	4
Sammendrag telefoner og bistand 2019	5
Om ROSA	6
Samarbeidspartnere	9
Informasjonsarbeid	11
ROSA i media og på nett	17
Den nasjonale hjelpetelefonen mot menneskehandel	20
Bistand til mulige ofre for menneskehandel	29
Utfordringer og anbefalinger	39
ROSA takker	42

Forord

Rettigheter er det ordet som best beskriver ROSAs arbeid for året 2019. Rettigheter i form av rett til å bli identifisert som offer for menneskehandel, rett til beskyttelse og vern mot re-trafikkering, og rett til å få hjelp uavhengig av samarbeid med politiet.

Ulike instanser og etaters identifisering av mulige ofre for menneskehandel avhenger av både evne og vilje til å identifisere. Det er fortsatt mange aktører som kommer i kontakt med antatte offer for menneskehandel, som ikke innehar tilstrekkelig kompetanse på identifisering. ROSA erfarer dessuten at myndighetspålagte måltall for politiets deportasjoner av personer med ugyldig opphold i landet gjør at mulige ofre sendes ut av landet i stedet for å bli identifisert. Dette gjelder alle utnyttelsesformer, men bekymringen er størst for de som utnyttet i arbeid siden skillet mellom sosial dumping og menneskehandel ikke er klart definert.

Som følge av Norges forpliktelser etter Dublinforordningen, sendes ofre for menneskehandel tilbake til det første landet de kom til i Europa. ROSA kjenner til flere eksempler på at kvinner har blitt returnert til Italia og Spania og blitt re-trafikkert. ROSA gikk derfor sammen med andre hjelpetiltak på feltet og stilte krav om at Norge må benytte seg av unntaks-bestemmelsene i Dublinforordningen og realitetsbehandle asylsøknadene til ofre for menneskehandel i Norge. Videre må terskelen for å få opphold på grunnlag av menneskehandel senkes og ikke knyttes så direkte opp til straffeforfølgning som i dag.

Jeg har lyst til å trekke frem spesielt en sak hvor ROSA har bistått som viser hvor viktig det er å få beskyttelse og få oppfylt sine rettigheter. Helt siden 2016 har ROSA arbeidet for at to søstre skulle få opphold i Norge. Den ene av søstrene jobbet som informant på oppdrag av Spesielle Operasjoner ved Oslo politidistrikt, opp mot et av de farligste kriminelle miljøene i Norge. Som følge av dette var søstrene i livsfare. Oslo politidistrikt og utlendings-myndighetene tok imidlertid ikke ansvar for kvinnenens sikkerhet og saken ble tatt til retten. Vi vant rettssaken og det var en stor seier da Utlendingsnemnda i 2019 innvilget kvinnene opphold. Saken er en illustrasjon på hvor galt det går når ofre for menneskehandel ikke blir identifisert og får tilgang på sine rettigheter.

ROSA har holdt et høyt aktivitetsnivå i 2019. I det følgende kan du blant annet lese om:

- ROSAs arbeid for å øke kompetansen om menneskehandel
- den nasjonale hjelpetelefonen mot menneskehandel, og henvendelser til denne
- personene ROSA har bistått i 2019 og hvilken bistand de har mottatt
- hvilke utfordringer og behov som gjør seg gjeldende for målgruppen, herunder våre anbefalinger på bakgrunn av dette

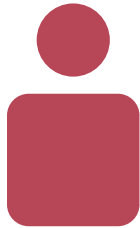
Årets rapport er skrevet av prosjektmedarbeider Florina Zagragja, med god hjelp fra rådgiver Leila Langdalen Sbai og undertegnede.

Vi håper rapporten kan være til nytte og ettertanke. God fornøyelse!

Mildrid Mikkelsen
Leder i ROSA

Sammendrag telefoner og bistand 2019

63 personer har mottatt bistand

1912 henvendelser til ROSA-telefonen

- I 2019 mottok ROSA 1912 henvendelser til den Nasjonale hjelpetelefonen mot menneskehandel. Flest henvendelser får vi fra krisesentrene.
- 1488 av henvendelsene, et stort flertall, gjaldt oppfølging av eksisterende brukere som mottar bistand.
- 118 henvendelser gjaldt mulige ofre for menneskehandel. Vi mottok flest henvendelser som omhandlet tvangsarbeid/-tjenester, etterfulgt av prostitusjon/annen seksuell utnyttelse, ukjent/annen utnyttelsesform, og blandingsformer.
- I løpet av 2019 bistod ROSA totalt 63 antatte ofre for menneskehandel. 40 personer var nye brukere av året, mens 23 hadde mottatt bistand over flere år.
- Av registrerte ofre var 58 registrert som kvinner og 5 som menn.
- Brukerne har til sammen 26 forskjellige nasjonaliteter. Mange er fra Romania, Nigeria eller Uganda.
- Blant de 40 nye brukerne i 2019 manglet åtte personer gyldig oppholdstillatelse i Norge ved inntak i ROSA.
- Brukernes oppgitte alder varierte mellom 19-68 år, og gjennomsnittsalderen var 31,6 år.
- 40 brukere har overnattet minst én natt på ett av 15 forskjellige krisesentre i Norge, eller andre botilbud eller fengsel.
- 29 brukere mottok støtte til norskkurs, 17 brukere deltok på skjønnhetspleiekurs i regi av ADORA-prosjektet og to brukere deltok i arbeidspraksistiltak på hotell i regi av Oslo Røde Kors' «Rett til å bli sett».
- Ved slutten av 2019 hadde ROSA bistått 7 personer som enten var i en søknadsprosess eller ventet på assistert retur med Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM).

Om ROSA

ROSA står for Reetablering, Oppholdssteder, Sikkerhet og Assistanse. Prosjektet ble opprettet 1. januar 2005 etter søknad fra Krisesentersekretariatet i Norge, i forbindelse med Regjeringens handlingsplan mot handel med kvinner og barn 2003-2005, og har siden blitt videreført i regjeringens senere handlingsplaner. Krisesentersekretariatet er en paraplyorganisasjon for krisesentre i Norge. Retten til krisesentertilbud, som lovfestet gjennom krisesenterloven fra 2010, omfatter ofre for menneskehandel. ROSAs mandat er å koordinere og sikre oppholdssteder med tilgang til nødvendig bistand og informasjon til personer over 18 år utnyttet i menneskehandel, samt veilede og informere de ansatte på bostedene som daglig bistår de utsatte.

ROSA er en del av Norges strategi for å oppfylle internasjonale forpliktelser. Dokumenter som uttrykker de internasjonale forpliktelsene er særlig Europarådskonvensjonen mot menneskehandel av 3. mai 2005 (ratifisert av Norge i 2008) og Palermoprotokollen, en tilleggsprotokoll om menneskehandel i FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet (ratifisert av Norge i 2003).

Med dette som bakgrunn jobber ROSA med å bistå ofre for menneskehandel slik at de får oppfylt sine rettigheter i Norge, samt med å løfte deres erfaringer og utfordringer for å bedre deres vilkår. ROSA har i snart 15 år hjulpet rundt 600 personer ut av menneskehandel og vært i kontakt med over 1000 personer fra 62 ulike land. ROSA er et landsdekkende tilbud, og tilbyr trygge oppholdssteder på krisesentrene i hele Norge. I den perioden personer har bolig i regi av ROSA, får de tilgang på kvalifisert juridisk rådgivning, helsetjenester, utdanningstilbud og aktiviteter. En annen viktig del av ROSAs arbeid gjøres ved omfattende utadrettet informasjonsarbeid for å øke kompetanse om identifisering av antatte ofre og håndtering av situasjoner der identifisering skjer.

Hjelpetelefonen

Siden oppstart i 2005 har ROSA administrert en nasjonal døgnåpen telefonlinje for hjelp og veiledning, tlf. 22 33 11 60. Fra 2016 har dette telefontilbudet blitt rettet mot ofre i alle former for utnyttelse til menneskehandel. Gjennom sitt etablerte nettverk, kunnskap og erfaring kan ROSA bistå med informasjon og henvisning til relevante tiltak for personer i målgruppen.

Ærespris

Krisesentersekretariatet deler hvert år ut en Ærespris. Æresprisen for 2019 gikk til Mildrid Mikkelsen, lederen av ROSA! Mildrid har stått på barrikadene og bidratt med en utrettelig innsats for at ofre for menneskehandel skal få oppfylt sine menneskerettigheter. En velfortjent pris som vi i ROSA er veldig stolte av!

ROSAs mandat: Regjeringens handlingsplaner

ROSA har vært en del av Regjeringens handlingsplaner mot menneskehandel siden 2005. I gjeldende handlingsplan (av desember 2016) omfattes ROSAs arbeid av tiltak 5 og 18:

«Tiltak 5: Drifte nasjonal hjelpetelefon for ofre for menneskehandel

Regjeringen viderefører ROSA, et tiltak i regi av Krisesentersekretariatet som gir bistand til ofre for menneskehandel som henvises til landets krisesentre for et midlertidig botilbud. ROSA er gitt midler for å drive en hjelpetelefon rettet mot mulige ofre for alle former for menneskehandel, samt for å kunne bistå hjelpeorganisasjoner og privatpersoner. Det blir tilbudt relevant informasjon, herunder opplysninger om de rette instanser man må kontakte.»

«Tiltak 18: Heve kompetansen blant ansatte ved krisesentrene

Gjennom ROSA-prosjektet skal ansatte på krisesentrene tilbys opplæring og kunnskap om menneskehandel, hvordan avdekke mulige ofre for menneskehandel og hvilke rettigheter ofre for menneskehandel har. (...)»

Det finnes 45 krisesentre i Norge.

Rosa samarbeider med krisesentre over hele landet for å sikre at ofre for menneskehandel får bistand uansett hvor de blir identifisert.

Samarbeidspartnere

ROSA samarbeider tett med et bredt spekter av aktører på menneskehandelfeltet i Norge. Et utstrakt nettverk er viktig for å sikre effektive identifiseringsprosedyrer og at personer raskt får tilgang på hjelp. Samarbeidet er videre helt sentralt i arbeidet for å koordinere bistand for ofre. I hver enkelt sak ROSA bistår bygges en tiltakskjede bestående av både offentlige og frivillige tjenester. ROSA fungerer som en brobygger mellom bruker og tjenester, og tilrettelegger for et smidig oppfølgingsløp. ROSA sørger også for å spre relevant informasjon til de ulike aktørene.

Organisasjoner

Frivillige organisasjoner i flere byer jobber med å bistå ofre for menneskehandel på ulike måter. ROSA får mange henvisninger fra disse og samarbeider om oppfølging av brukere. Eksempler er Nadheim, Albertine og Kirkens Bymisjon i henholdsvis Oslo, Stavanger og Bergen, Frelsesarmeen og Maritastiftelsen.

Trygg bolig

ROSA samarbeider med krisesentre over hele Norge for å tilby ofre for menneskehandel bolig og bistand. I nær dialog med krisesentrene undersøkes behov og gjennomføres nødvendige tiltak for mulige ofre. Krisesentre tilbyr både kortvarige akuttopphold og opphold over lengre tid. Etter samme mal samarbeider ROSA tett også med botilbudet Lauras hus drevet av Nadheim i Kirkens bymisjon. Et annet tilbud, spesielt for menn over 18 år som er eller har vært utnyttet i tvangsarbeid, er Safe House Filemon. Par og familier kan benytte seg av tilbudet hvis det er praktisk mulig. Safehouse Filemon ligger i Oslo, men det tas imot henvendelser om plass fra hele landet. Tilbudet omfatter bolig, oppfølging, arbeidspraksis, aktiviteter, sosialt nettverk og deltakelse i felles aktiviteter. ROSA henviser menn utnyttet i tvangsarbeid/ tvangstjenester fra hele landet, som blir identifisert som mulige ofre for menneskehandel. De har også tilbud om akutt plassering.

Kvalifiserende tiltak

ROSA samarbeider med Tone Lise Akademiet om ADORA-prosjektet, et tilbud om utdanning i negledesign og make-up, og med Oslo Røde Kors sitt tiltak «Rett til å bli sett». Sistnevnte tilbyr oppfølging og aktiviteter til ofre for menneskehandel – herunder leksehjelp til studentene i ADORA-programmet. I tillegg driver «Rett til å bli sett» et arbeidspraksis-tiltak i samarbeid med Choice Hotels – en mulighet som mange av ROSAs brukere har benyttet.

Offentlige myndigheter

Politiet

ROSA mottar en stor andel av sine henvisninger fra politiet, og ROSA har et godt samarbeid med politiets menneskehandelsgrupper. I prosessen med evt. anmeldelse og etterforskning er ROSAs oppfølging sentral for å ivareta mulige ofres behov for psykisk og sosial støtte.

Utlendingsdirektoratet (UDI)

Oppholdstillatelse er avgjørende for å utløse rettigheter for mulige ofre for menneskehandel. ROSA jobber derfor mye med å følge opp brukernes oppholdsstatus og har følgelig et tett samarbeid med UDI. Videre administrerer ROSA økonomiske ytelser til asylsøkere bosatt i regi av ROSA for å sikre at de får ivaretatt sine rettigheter som asylsøkere i UDI-systemet selv om de er bosatt utenfor det ordinære mottaksapparatet.

Kriminalomsorg

ROSA samarbeider med Kongsvinger fengsel vedrørende identifisering og oppfølging av innsatte som er utsatt for menneskehandel. ROSA veileder de ansatte i fengslene og stiller i møter ved behov.

IOM

Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM) er vår samarbeidspartner når det kommer til mulige ofre for menneskehandel som kan ha rett på assistert retur til hjemlandet. IOM administrerer tiltaket gjennom «Vulnerable Groups»-programmet. ROSA sikrer bolig, oppfølging og praktisk bistand i påvente av retur for mulige ofre som skal benytte seg av programmet.

Advokater

Alle som blir identifisert som mulige ofre for menneskehandel har rett til tre timers juridisk veiledning med advokat for å vurdere en mulig anmeldelse av sin menneskehandelssak. ROSA samarbeider tett med advokater i forbindelse med alle saker de følger opp.

Informasjonsarbeid

ROSA driver et utstrakt rådgivning- og informasjonsarbeid for å øke kunnskap og oppmerksomhet rundt menneskehandel. Årlig får ROSA mange henvendelser fra ulike organisasjoner og instanser i inn- og utland med forespørsel om å dele erfaringer og kunnskap. I 2019 arrangerte ROSA en konferanse og to seminarer om menneskehandel. Det ble også holdt flere foredrag for offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner nasjonalt og internasjonalt.

ROSA jobber også med talspersonsarbeid og løfter erfaringer og utfordringer fra personene vi bistår for å bidra til en politikk som er informert av deres behov og erfaringer. Se bilde fra høring i Justiskomiteen og en av høringsuttalelsene fra ROSA (til slutt i dette kapittelet) som eksempler på noe av den viktige lobbyvirksomheten ROSA driver for å bedre situasjonen for ofre for menneskehandel.

Besøk på krisesentrene

Gjennom ROSA skal ansatte på krisesentre tilbys opplæring og kunnskap om menneskehandel, blant annet om hvordan de skal avdekke mulige ofre for menneskehandel og om ofrenes rettigheter. ROSA opplever en stor etterspørsel og behov for økt kompetanse og for besøk fra oss. På møtene hører vi om krisesentrenes utfordringer og erfaringer vedrørende brukere som er ofre for menneskehandel, og bistår med veiledning. I 2019 var ROSA på besøk hos blant annet Kongsberg Krisesenter, Glåmdal Krisesenter, Telemark krisesenter, Vestfold krisesenter og Krisesenter for Sunnmøre, avdeling for menn og barn.

Foredrag

I 2019 holdt ROSA rundt 30 foredrag nasjonalt og internasjonalt, blant annet for Nasjonalt kompetansesenter for grensekontroll (NKG) ved Oslo Lufthavn, Utlendingsavsnittet ved Oslo politidistrikt, Alfaskolen, NTNU Ålesund og på Nadheims seminar «Sexkjøpsloven 10 år etter – hva er situasjonen nå?».

Møter

I løpet av et år deltar ROSA på mange møter med brukere og potensielle ofre for menneskehandel. Videre deltar ROSA på mange nasjonale og internasjonale møter med organisasjoner, samarbeidspartnere, forskere, studenter, og ulike offentlige representanter. ROSA har faste møter med Oslo Krisesenter om oppfølging av den nasjonale hjelpetelefonen mot menneskehandel og ADORA-prosjektet, hvor vi får løpende oppdateringer og informasjon om ROSA-brukernes deltakelse.

I 2019 deltok ROSAs ansatte på til sammen opp mot 170 møter med brukere, forskjellige samarbeidspartnere som Justisdepartementet, Nadheim/Lauras hus, Pro Sentret og Nav, med organisasjoner som Norsk Organisasjon for Asylsøkere (NOAS) og Marita Women, og i nordisk ekspertmøte med representanter fra FNs kvinnekonvensjonskomite i Helsinki, for å nevne noe. I tillegg til ordinære møter med brukere bidro ROSA også med følging og bistand til Oslo tingrett vedrørende sak med to fornærmede i ROSA i 2019. Du kan lese mer om den saken i kapittelet om ROSA i media og på nett i denne rapporten.

Seminarer og konferanser

Årlig arrangerer ROSA ulike seminarer for ansatte på krisesentrene og våre samarbeidspartnere for å øke kunnskapen om menneskehandel og utveksle informasjon. ROSA har etter hvert sett et behov for å samle flere aktører på menneskehandelfeltet og inviterte derfor til en større nasjonal konferanse. Dette også på bakgrunn av den gode responsen vi fikk på den nasjonale konferansen som ble avholdt i 2018. I 2019 arrangerte ROSA et seminar på våren, og et dagsseminar og en større konferanse på høsten.

Vårseminaret fant sted på Holmen Fjordhotell 6.-7. mai 2019, og rundt 100 personer deltok. Temaet var «sårbare» grupper og hvordan de ulike instansene kan bistå disse på best mulig måte. Fokuset var bistandsporet og hvordan vi som hjelpere kan vi nå ut til disse gruppene.

Den 14. november inviterte ROSA til et eget seminar for ansatte ved de norske krisesentrene. Det var omtrent 70 deltakere tilstede. Temaet var krisesentrenes bistand til ofre for menneskehandel, utfordringer vi står overfor og hjelperens rolle. Det ble også hentet inn en psykologspesialist som snakket om motivasjonsarbeid med mennesker i krisesituasjoner

Den nasjonale menneskehandelkonferansen 2019 ble holdt på The Hub i Oslo 15. november. Målet med Menneskehandelkonferansen var å løfte og drøfte utfordringer i arbeidet mot menneskehandel i Norge, og å tilrettelegge for mer generell deling av kunnskap og erfaringer på feltet. Konferansen møtte stor interesse og det var deltakere fra et bredt spekter av organisasjoner og myndigheter. Til sammen var det rundt 200 deltakere på høstkonferansen. Her var temaet avdekking og identifisering av menneskehandel på nye arenaer. Hvordan kan vi stå sammen for å avdekke og identifisere de nye formene for utnyttelse vi står ovenfor? Det var særlig oppmerksomhet rundt utnyttelse i arbeidsliv og hvordan internasjonale leverandørkjeder jobber for å forbygge dette.

Vi mottar gode tilbakemeldinger fra de ansatte på krisesentrene og øvrige deltagere. De forteller at de ulike foredragsholderne vi inviterer gir dem ny kunnskap, og at seminarene og konferansen oppleves som høyst relevante for deres arbeid med å bistå personer i ROSA. ROSA kan også melde om økt interesse fra våre ulike samarbeidspartnere for å delta på konferansene. Vi ser en jevn økning med antall påmeldte fra år til år.

Noen bilder fra aktiviteter i 2019

ROSAs Mildrid Mikkelsen og Leila Langdalen Sbai åpner høstseminaret for krisesenter-ansatte.

På menneskehandel-konferansen samtale Anousheh Karvar fra Alliance 8.7 og statssekretær Aksel Jakobsen fra UD om moderne slaveri og menneskehandel i et internasjonalt perspektiv. På bildet er de sammen med Mildrid Mikkelsen fra ROSA og moderator Tina Davis.

ROSAs Mildrid Mikkelsen deltok som ekspert fra Norge på et regionalt møte i Finland. Hjelpetiltak og organisasjoner fra hele Norden møtte representanter for FNs kvinnekonvensjonskomite (CEDAW Committee). Komiteen overvåker implementeringen av FNs kvinnekonvensjon. ROSA ble invitert til å snakke om ulike aspekter ved utnyttelse av kvinner og jenter i menneskehandel som årsaker, identifisering, bistand og beskyttelse. CEDAW vil i løpet av 2020 komme med en generell anbefaling vedrørende menneskehandel av kvinner og jenter. Dette var ett av flere regionale formøter som vil bli avholdt i forkant av den generelle anbefalingen. På bildet: Mildrid i midten, sammen med Dalia Leinarte, medlem av og tidligere leder av FNs kvinnekonvensjonskomite og Venla Roth, Finlands rapportør på menneskehandel.

ROSA besøkte våre gode kollegaer på CBSS (Østersjørådet, Council of the Baltic Sea States) i Stockholm. Det er viktig med godt samarbeid og erfaringsutveksling på tvers av landegrensene, og vite at vi står sammen om bekjempelse av menneskehandel. På bildet Endrit Mujaj, rådgiver i Task Force against Human Beings (CBSS TF-THB) hos CBSS og ROSAs rådgiver Leila Langdalen Sbai.

ROSAs Leila Langdalen Sbai på besøk på Kongsberg Krisesenter sammen med avdelingsleder i Kongsvinger fengsel for å snakke om bistand til innsatte i fengsel og hvordan vi kan samarbeide.

Mildrid Mikkelsen fra ROSA holdt innlegg på vegne av alle organisasjonene for Stortingets justiskomite.

Flere organisasjoner som driver hjelpetiltak for ofre for menneskehandel gikk sammen om en felles høringsuttalelse om forslag til endringer i utlendingsforskriften med mål om at flere ofre for menneskehandel med beskyttelses- og bistandsbehov skal få opphold. ROSA, Røde Kors, Kirkens bymisjon ved Nadheim og Frelsesarmeen ba om at terskelen for å få opphold på grunnlag av menneskehandel senkes og ikke knyttes så direkte opp til straffeforfølgning som i dag. Dagens praksis med at ofre for menneskehandel sendes tilbake til det første landet de kom til i Europa som følge av Dublinforordningen ble problematisert. For å forhindre re-trafikkering krevde organisasjonene at Norge må benytte seg av unntaksbestemmelsene i Dublinforordningen og realitetsbehandle asyløknadene til ofre for menneskehandel i Norge. En rekke møter med stortingspolitikere ble gjennomført.

Lene Vågslid, stortingspolitiker AP, møtte Kristofer Rees (Røde Kors), Olav Lægdene og Eva Aune (Nadheim/Kirkens bymisjon), Mildrid Mikkelsen (ROSA) og Petra K. Brooke (Frelsesarmeen) Organisasjonene argumenterte for at flere ofre for menneskehandel må få opphold i Norge.

ROSA i media og på nett

69 525 treff **Hjemmeside**

Statistikken for nettstedet www.rosa-help.no viser 69 525 treff i 2019. Dette er en markant økning fra 2018 med 46 983 treff. I tillegg til nasjonale besøkende ser vi at hjemmesiden har flere treff internasjonalt. Det at flere henvender seg til oss og søker informasjon om oss (blant annet gjennom hjemmesiden), henger sammen med at ROSA har gjort seg synligere nasjonalt og internasjonalt, og når bredere ut. Vi inkluderer andre aktører på feltet på våre konferanser og seminarer og har utstrakt foredragsvirksomhet som bidrar til dette. Blant de som søker på oss ser vi studenter, media og organisasjoner, og vi får i større grad henvendelser fra aktører vi tidligere ikke har hatt så mye kontakt med. Vi tror også at ROSA har blitt mer kjent etter større oppslag i media, spesielt ved å ha vært synlig på større medieprogrammer som NRK Dagsrevyen.

2180 følgere **Sosiale medier**

Ved utgangen av 2019 hadde vi 2180 følgere på Facebook, en økning fra 1860 følgere i 2018. På Facebook synliggjør vi informasjonsarbeid, aktiviteter, relevant fagstoff og mediesaker. På denne måten når vi ut til samarbeidspartnere og andre interesserte.

22 treff **Medieoppslag/web-treff**

For 2019 er det 22 treff i media på søket «ROSA-prosjektet». Det er 7 treff på daglig leder Mildrid Mikkelsen og 1 treff på rådgiver Leila Langdalen. Informasjonen er hentet fra medieovervåkningsprogrammet Retriever Analyse. ROSA har hatt mye kontakt med media gjennom årene, og som oftest er det mediene som henvender seg til oss for å få en uttalelse om ulike menneskehandelsaker fra ROSA eller fra personer vi bistår. I 2019 var det en liten nedgang fra fjoråret i antall web-treff, og det kan være fordi opinionens interesse for menneskehandel er noe nedadgående. Samtidig er et annet begrep blitt innført, «moderne slaveri», og dette får økt oppmerksomhet.

ROSA har ikke tilgang på antall medieoppslag når det gjelder papirutgaver eller tv- og radioinnslag. ROSA har hatt flere innslag på NRK Østlandssendingen og Dagsrevyen i løpet av 2019, i tillegg til papiroppslag. Vi har også deltatt på diverse radioinnslag.

Under er et eksempel fra media om en sak som omhandler to av våre brukere («Informantsaken»). Informantsaken er også illustrerende for bistanden ROSA gir, og vi har oppsummert noen av våre tanker rundt saken. I tillegg har vi tatt med to utklipp til fra henholdsvis VG og NRK.

Informantsaken

I 2016 kom to søstre inn i ROSA. De fortalte en helt utrolig historie som dessverre viste seg å være sann. Begge hadde blitt trafikkert til Norge, men i stedet for at politiet identifiserte og hjalp dem som offer for menneskehandel ble den ene søsteren brukt som informant av Spesielle Operasjoner ved Oslo politidistrikt. Hun hadde jobbet som informant opp mot et av de farligste kriminelle miljøene i Norge. Som følge av dette var begge søstrene i livsfare. Politiet hadde lovet å hjelpe henne med å få opphold i landet i bytte mot informasjon. Dette var ikke en lovnad politiet stod ved, og til tross for at kvinnene nå var i livsfare fikk de avslag på opphold i Norge. Det ble samlet inn penger for å ta saken til retten. Etter tre års kamp fikk de medhold i retten. Oslo tingrett kjente Utlendingsnemnda (UNE) sitt vedtak ugyldig da det ble fastslått at den ene søsteren var avslørt som informant og at begge søstrene nå var i livsfare. Deretter omgjorde Utlendingsnemnda sitt vedtak og begge fikk opphold i Norge.

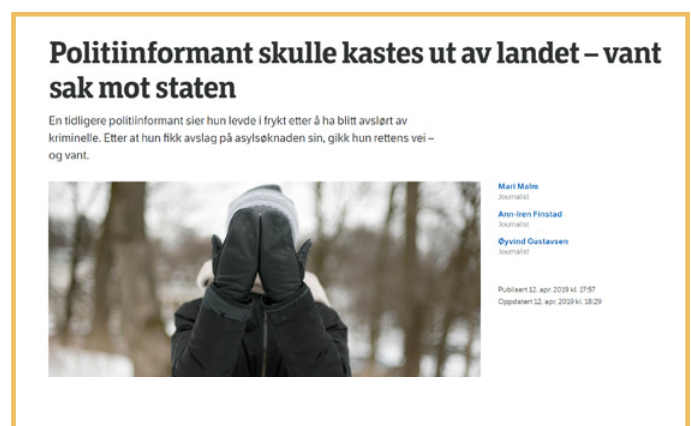
ROSA mener at både politiet og utlendingsmyndighetene feilet i denne saken. Politiet burde fulgt opp forpliktelsen de har til å identifisere ofre for menneskehandel og gitt kvinnene hjelp. Saken var særdeles godt dokumentert og utlendingsmyndighetene burde har gitt kvinnene opphold i Norge allerede i 2016.

ROSAs bidrag i saken innebar følgende:

- dro til hjemlandet og innhentet informasjon i saken
- utarbeidet dokumentasjon i saken som ble oversendt utlendingsmyndighetene
- holdt kontakten med Dagsrevyen
- flere presseoppslag i Dagsrevyen og NRKs nettsider
- samlet inn penger til rettsaken
- vitnet i rettsaken
- vitnet da saken var oppe i UNE
- har bistått kvinnene siden 2016, og bidratt til at kvinnene nå er i full jobb

Skjermdump fra et innlegg på ROSAs Facebook-side som ble laget etter at kvinnene fikk opphold. Vi mener det var viktig å vise følgerne våre at det førte fram å samle inn penger til rettsaken.

Andre mediasaker

VG SPOR TEN E-AVIS TV-GUIDE VG+ TIPS OSS Søk

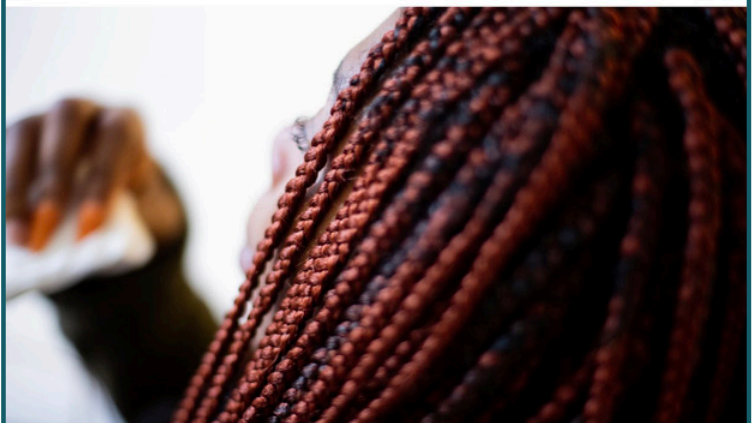

ROSA: Mildrid Mikkelsen leder krisesenteret for ofre for menneskehandel, ROSA. Kongehuset har engasjert seg for de vanskeligstilte, og har et særlig ansvar, ifølge Mikkelsen. Foto: Frode Hansen, VG

Utklipp fra sak på VG.no,
2. desember 2019.

Mener regjeringen svikter ofre for menneskehandel

Hvert år blir livredde ofre for menneskehandel kastet ut av Norge. Nå får regjeringens forslag til nye regler krass kritikk fra organisasjoner som jobber tett med vår tids slaver.

BLE KASTET UT: NRK fortalte i fjor historien om Vivian som rømte fra menneskehandlere. Hun ble kastet ut av Norge i mai.

FOTO: HEIDI FJØRTOFT KLOKK / NRK

Øyvind Gustavsen Journalist

Oppdatert 13. sep. 2019 kl. 16:05

Del

Skjermdump/utklipp fra sak på NRK.no,
13. september 2019.

Den nasjonale hjelpetelefonen mot menneskehandel

ROSA har siden 2005 drevet den nasjonale hjelpetelefonen mot menneskehandel. Det er en lavterskel, døgnåpen linje som kan kontaktes med alle spørsmål knyttet til menneskehandel, inkludert identifisering og bistand til mulige ofre.

Telefonen er et viktig virkemiddel for å sikre identifisering og kvalifisert bistand til ofre uansett hvor i landet de befinner seg.

Tlf. 22 33 11 60

– Den døgnåpne nasjonale hjelpetelefonen mot menneskehandel

Om ROSA-telefonen og registreringer

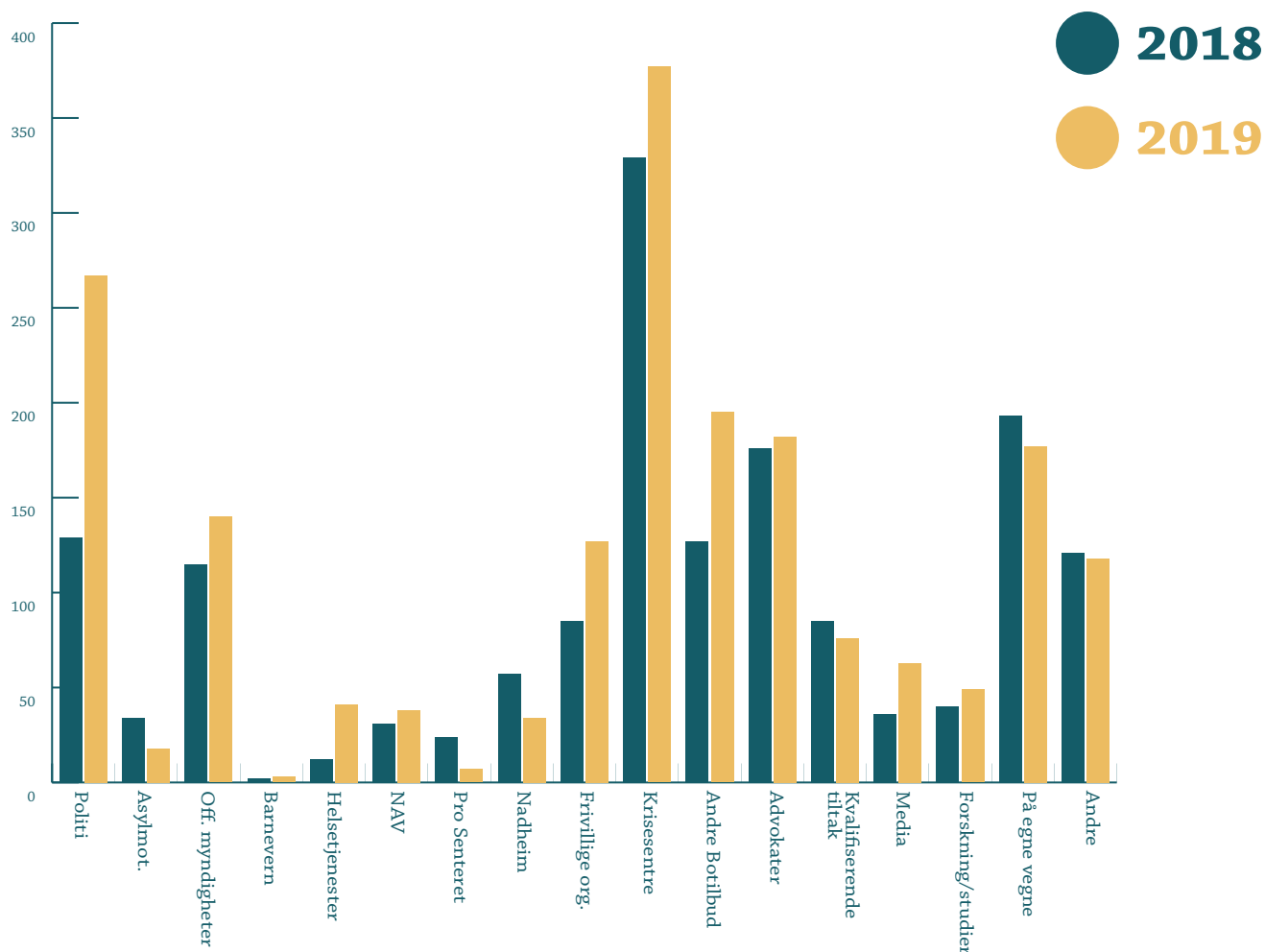
ROSA driver en døgnåpen telefon som betjenes av de ansatte på dagtid alle ukedager. På kvelder, i helger og på helligdager betjenes telefonen av Oslo Krisesenter.

Alle telefonhenvendelser registreres med hvem som ringer og hva samtalen gjelder. I de tilfeller telefonen gjelder et mulig offer for menneskehandel registreres også kjønn, nasjonalitet og utnyttelsesform så langt det lar seg gjøre. Alle registreringer gjøres manuelt, og dette medfører en risiko for under- eller feilrapportering av henvendelsene. Tallene vi presenterer her er derfor ikke absolutte, men gir en god indikasjon på hvilke telefonhenvendelser vi får. Registreringen ved Oslo Krisesenter blir også gjort manuelt.

Antall registrerte henvendelser til telefonen påvirkes av mange faktorer, slik som kjennskap til tilbudet, og antall personer som identifiseres og er under oppfølging samt oppfølgingsbehovet i disse sakene. Samtidig kan mer tekniske faktorer slik som endring i tekniske løsninger og registreringsrutiner spille inn. Målet med registreringen av henvendelser er å danne en oversikt over aktiviteten på ROSA-telefonen og vi sikter derfor mot å minimere innflytelsen av slike "tekniske" faktorer i statistikken.

I sum mener vi at statistikken uansett gir et realistisk bilde av hvordan hjelpetelefonen benyttes og fungerer, og gir et interessant utgangspunkt for refleksjon rundt tiltaket.

Telefonhenvendelser til ROSA 2019

Hvem ringer?

For 2019 er det registrert totalt 1912 telefonhenvendelser. Det er en økning med ca. 300 henvendelser fra 2018. ROSA erfarer at vi når bredere ut enn tidligere. Dette kan bl.a. skyldes økt mediedekning og at vi når ut til flere grupper enn tidligere gjennom våre nasjonale konferanser og utstrakt foredragsvirksomhet. Dette gjør at vi får henvendelser fra personer som tidligere ikke tok kontakt med ROSA.

Henvendelsene kommer fra et bredt tjenesteapparat innen både offentlig, privat og ideell sektor som kommer i kontakt med mulige ofre for menneskehandel. Registrerte henvendelser omfatter blant annet henvendelser om oppfølging av brukere, det vil si mulige ofre for menneskehandel som allerede er i ROSA-programmet. På grunn av dette kan et enkelt sakskompleks med stort oppfølgingsbehov alene påvirke statistikken betydelig.

Av diagrammet kan vi se at vi har en økning for flere kategorier av innringere. Vi mottar langt flere henvendelser vedrørende menn og utnyttelse i arbeid. Dette kan skyldes økt fokus på utnyttelse i arbeid og at flere har blitt kjent med at de kan kontakte hjelpetelefonen om alle utnyttelsesformer, ikke bare prostitusjon. I tillegg vet flere nå at både kvinner, menn og transpersoner utnyttet i menneskehandel kan få hjelp av ROSA. Samtidig ser vi en redusert oppmerksomhet om prostitusjon. I tillegg har prostitusjonsmarkedet endret seg med en reduksjon i gateprostitusjon noe som kan forklare færre

henvendelser fra hjelpetiltak som jobber opp mot denne gruppen. Noen av de største endringene vi ser i antall henvendelser fra 2018 til 2019 er ved henvendelser som gjelder oppfølging.

Vi ser en stor økning i antall henvendelser fra politiet. Det kan skyldes en nyere spesialisering innfor politiet ved at det har blitt opprettet grupper som jobber mot menneskehandel i flere politidistrikt. Disse benytter seg av ROSA-telefonen. I tillegg har ROSA bistått politiet i Finnmark i en større menneskehandelssak som har krevd mye oppfølging.

Hva ringer de om, og hvem ringer om hva?

1912

henvendelser totalt

1488 oppfølging av brukere

280 informasjon

118 mulige ofre for menneskehandel

12 veiledning

14 annet

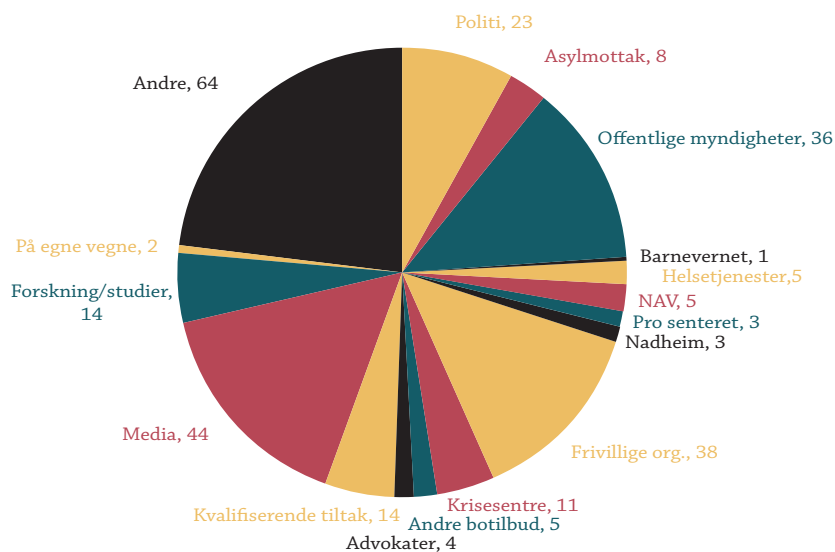
Ved alle telefonhenvendelser registrerer vi hvem som ringer, og hva samtalen gjelder.

Den største andelen av henvendelsene gjelder «oppfølging» av brukere, det vil si mulige ofre for menneskehandel som er i ROSA-programmet. Deretter følger henvendelser som gjelder mer generell informasjon om menneskehandel, og kommer fra forskjellige deler av hjelpeapparatet, media, forskere, privatpersoner med mer.

Den tredje største, og svært viktige kategorien av henvendelser vi får, er henvendelser som gjelder mulige ofre for menneskehandel. Siden 2018 har dette antallet gått opp fra 77 til 118. Vi fikk en stor økning i antall henvendelser om utnyttelse i arbeid, blant annet en henvendelse om 35 kvinner og menn mulig utnyttet som bærplukkere. Antallet henvendelser om mulige ofre i 2018 var på det laveste siden vi startet med registreringer i 2006. Når det gjelder henvendelser om personer utnyttet i prostitusjon ser vi at trenden fra 2018 fortsetter med et lavt antall av identifiserte kvinner fra Nigeria. Dette har sammenheng med at nigerianske kvinner, som tidligere var en dominerende gruppe, ikke lenger ser ut til å være i Norge. Dette må igjen antas å henge sammen med at politiets utlendingsavsnitt over flere år har hatt en stor satsing på id-kontroller og utvisning av personer uten lovlig opphold i Norge.

Kategorien «veiledning» brukes i tilfeller der vi veileder uten at det gjelder en konkret sak, eller at personen i den konkrete saken er ukjent for oss. Dette kan eksempelvis være tilfelle der noen i et hjelpetiltak har bekymringer om en bruker. Da ringer de gjerne for å drøfte betydningen av indikatorene de har observert, og hvordan de kan gå frem i møte med personen.

Hvem kontakter oss vedrørende oppfølging av brukere?

Figuren til venstre viser hvem som har kontaktet oss vedrørende oppfølging av brukere. Den største kategorien med «Andre» er en blanding av flere ulike grupper som ikke har egne kategorier, slik som fengsel og kriminalomsorg, og privatpersoner.

Spørsmålene vi mottar om oppfølging, spesielt fra krisesentre, ulike botilbud (f.eks. Nadheim/Lauras hus) og frivillige organisasjoner, er typisk knyttet til økonomi, utlendingssak, politisak og/eller helse- og sosialrettigheter.

ROSA samarbeider videre med politi og advokater i oppfølging av saker. Vi jobber tett med disse for å sikre en best mulig sakshåndtering når det gjelder anmeldelse og rettigheter.

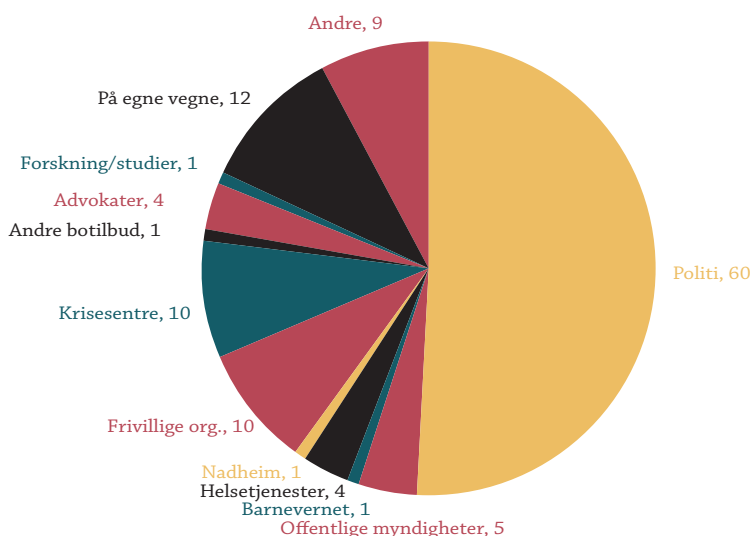
Hvem kontakter oss om mulige ofre for menneskehandel?

Figuren til høyre viser hvem som har kontaktet oss om mulige ofre for menneskehandel. Å motta og håndtere denne typen henvendelser er noe av det viktigste arbeidet i ROSA. På bakgrunn av disse henvendelsene identifiseres mulige ofre for menneskehandel og/eller de blir koblet på et hjelpetilbud.

Statistikken registrerer telefonhenvendelser fra alle nevnte kategorier under "hvem ringer?".

Henvendelser som ikke omhandler menneskehandel er ikke inkludert i diagrammet.

For kategoriene asylmottak, NAV, Pro Senteret, kvalifiserende tiltak og media er det ikke registrert noen henvendelser om mulig menneskehandel.

Førstegangshenvendelser om de mulige ofrene for menneskehandel – kjønn, utnyttelsesform og nasjonalitet

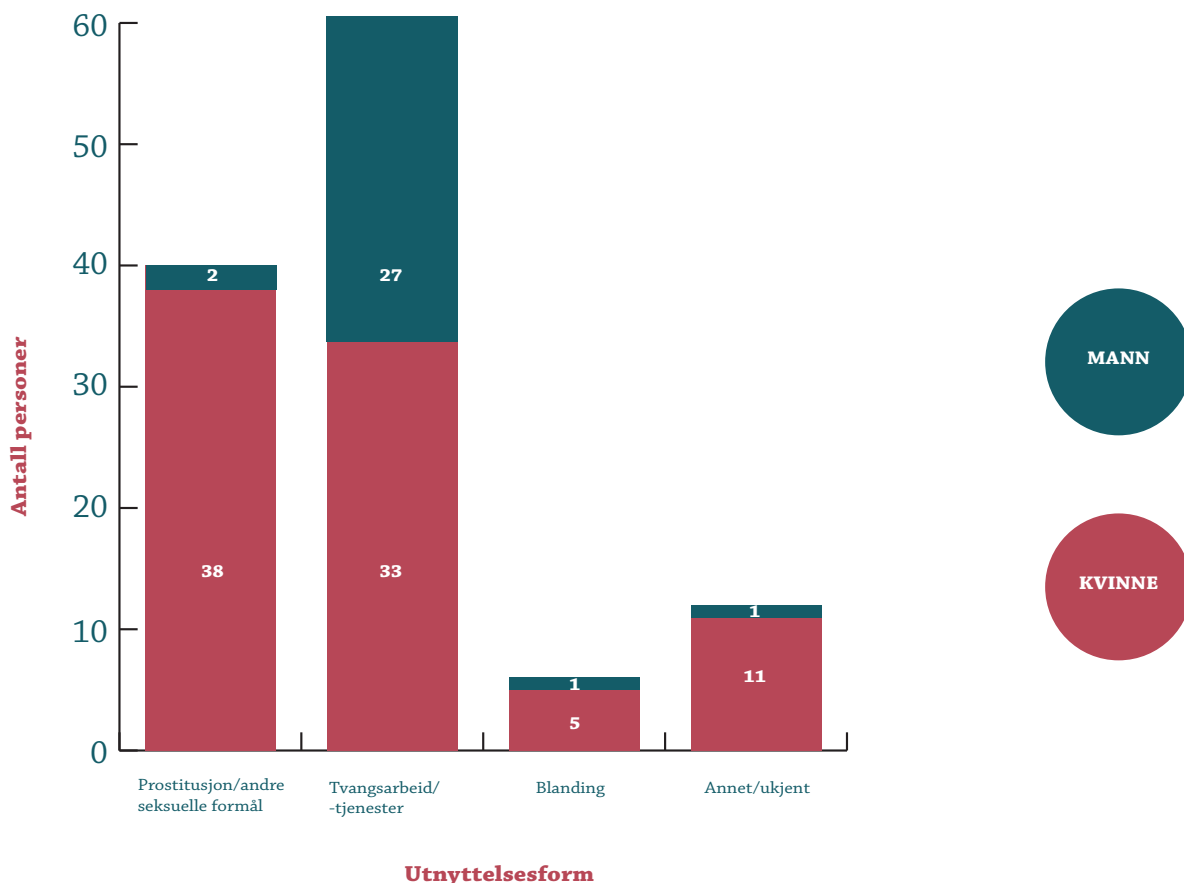
Som det fremgår av avsnittet over kan noen ringe både på vegne av seg selv og andre når det gjelder mistanke om mulige ofre for menneskehandel. De som henvender seg til ROSA kan være anonyme, men vi registrerer så langt det lar seg gjøre kjønn, nasjonalitet og formen for utnyttelse som skal ha funnet sted. Vi registrerer også dersom noen har mindreårige barn i følge.

Ved denne typen henvendelser fokuserer ROSA først og fremst på å kartlegge utfordringene det mulige offeret står ovenfor. Etter kartlegging identifiseres noen som mulige ofre og de kan velge å motta bistand fra ROSA eller andre deler av tjenesteapparatet som vi henviser til. Noen velger å ikke motta bistand og slutter å ta kontakt. Sistnevnte tilfelle kan skyldes frykt, press fra omgivelser, høyt trusselnivå eller de usikre omstendighetene det innebærer å gå inn i et bistandsløp.

ROSA tror det er store mørketall når det gjelder mulige ofre for menneskehandel som oppholder seg i Norge. Vi opplever at personer vi identifiserer som mulige ofre forsvinner før de kommer inn i et hjelpesystem, og antar at dette skyldes det nevnte trusselbildet og press fra omgivelsene.

Ved noen av henvendelsene kommer vi etter kartlegging til at det ikke er et tilfelle av menneskehandel. Dette kan være personer som lever under andre former for krevende omstendigheter, for eksempel hvis en har blitt utsatt for utnyttelse i arbeidslivet som ikke er tvangsarbeid – såkalt sosial dumping. Det kan også være personer som befinner seg i krevende situasjoner på grunn av manglende opphold og sårbarhet, eller voldsutsatte som er utsatt for andre overgrep enn menneskehandel. Når det ikke er åpenbart at henvendelsen vi får omhandler menneskehandel sikrer vi en grundig vurdering i samarbeid med en kvalifisert advokat. I saker som ikke er menneskehandel henvises det videre til de rette instanser.

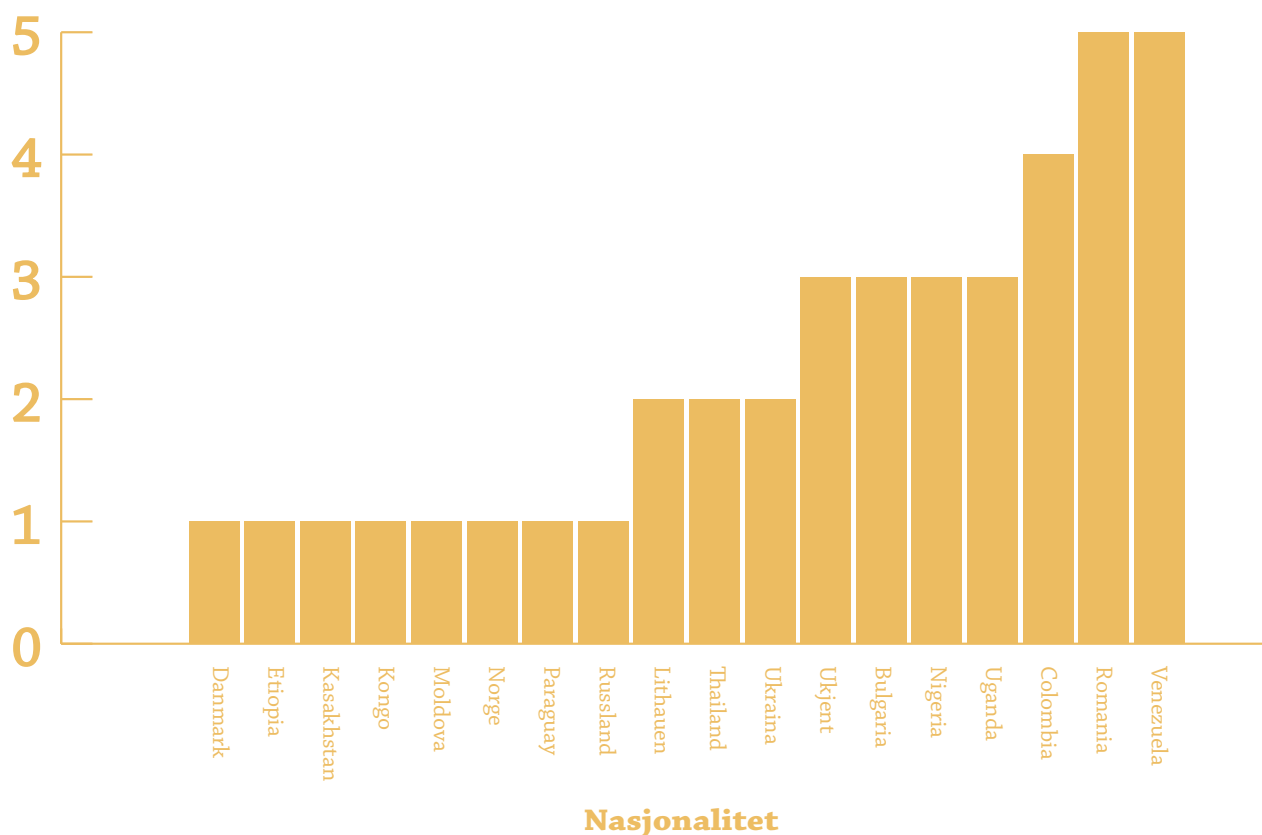
I det følgende har vi samlet litt av statistikken vi har om de mulige ofrene for menneskehandel, med hovedvekt på variablene utnyttelsesform, kjønn og nasjonalitet.

Vi mottok flest henvendelser som omhandlet tvangsarbeid/-tjenester (blant annet på grunn av én stor sak med 35 mulige ofre), etterfulgt av prostitusjon/annen seksuell utnyttelse, ukjent/annen utnyttelsesform, og blandingsformer. Telefonhenvendelsene i 2019 omhandlet enten kvinner eller menn, ingen transpersoner. I 2019 mottok vi flere henvendelser som gjaldt menn enn i 2018. Dette skyldes blant annet en stor sak om tvangsarbeid/-tjeneste som involverte mange menn, men ses også i sammenheng med at vi generelt fikk flere henvendelser om utnyttelse i arbeid (både kvinner og menn). ROSA tror de registrerte økningene kan forklares med at flere får bedre kjennskap til telefonen.

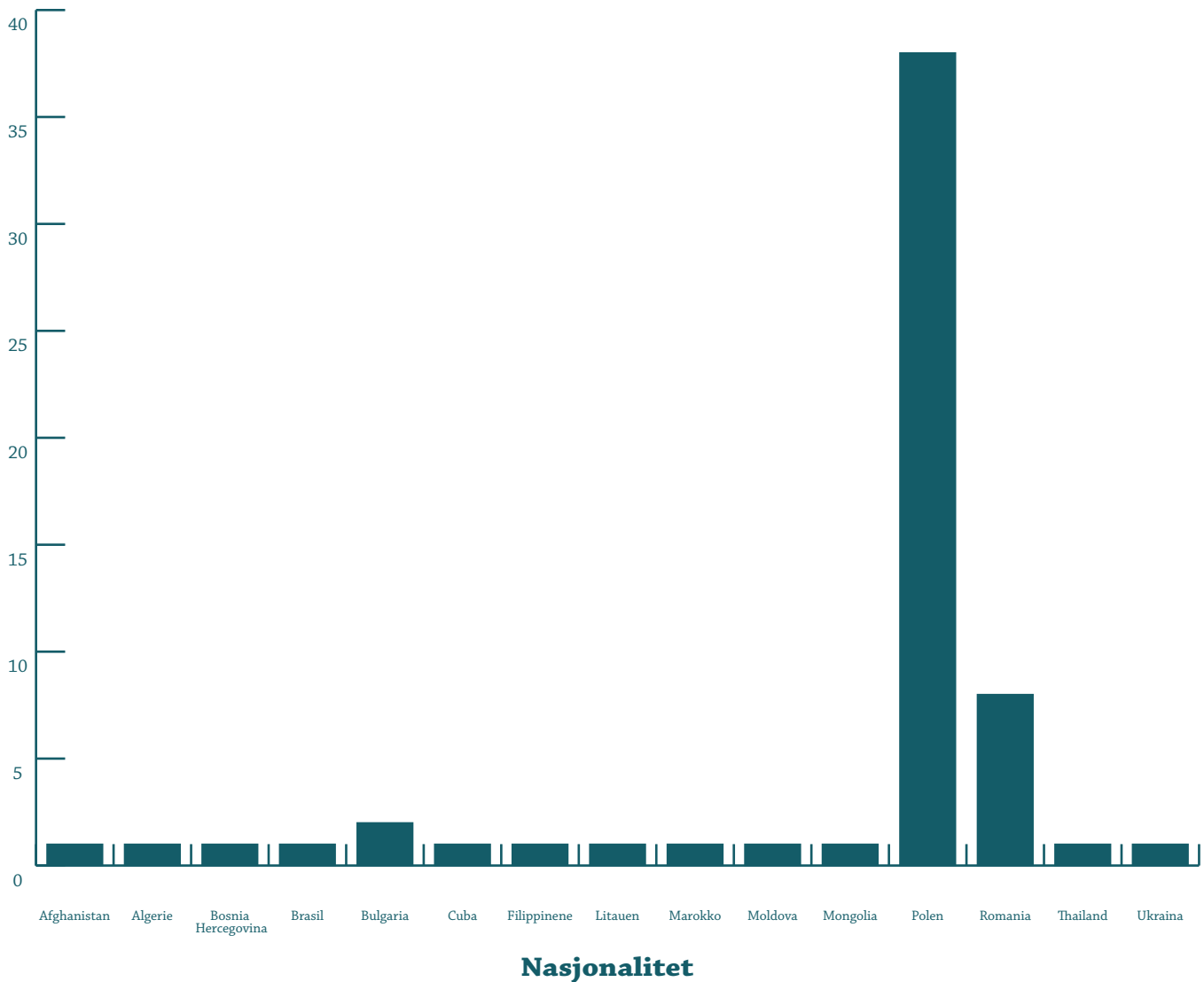
Spesielt om nasjonalitet og prostitusjon/andre seksuelle formål og tvangsarbeid/-tjenester

Antall henvendelser

Figuren over viser fordeling mellom land for prostitusjon/andre seksuelle formål. Vi ser en stor geografisk spredning på henvendelser til ROSAs hjelpetelefon. Nigeria og andre afrikanske land er ikke så fremtredende som tidligere år. Det har også i 2019 vært stort fokus på oppnåelse av måltall for deportasjoner for Politiets utlendingsenhet og politiets ulike utlendingsavsnitt. ROSA er bekymret for mange kan ha blitt deportert i stedet for å bli identifisert som ofre for menneskehandel. Videre har ulike europeiske land iverksatt omfattende tiltak for å begrense migrasjonsstrømmene. Dette kan også påvirket antall mulige ofre for menneskehandel i Norge fra det afrikanske kontinentet. ROSA erfarer at personer fra Latin-Amerika utgjør en vesentlig gruppe på «innemarkedet» (hoteller, leiligheter m.m.) og diagrammet viser også at vi har fått flere henvendelser fra Venezuela, Colombia og Paraguay. ROSA kommer i kontakt med kvinner fra Ukraina og Russland, men er bekymret for at ikke flere tar kontakt. Dette fordi disse kvinnene ofte blir utsatt for alvorlige trusler fra bakmannsapparatet. Kvinner fra Romania er et synlig innslag i gateprostitusjonen, og det er følgelig naturlig at dette er en av de gruppene vi har mottatt flest henvendelser om.

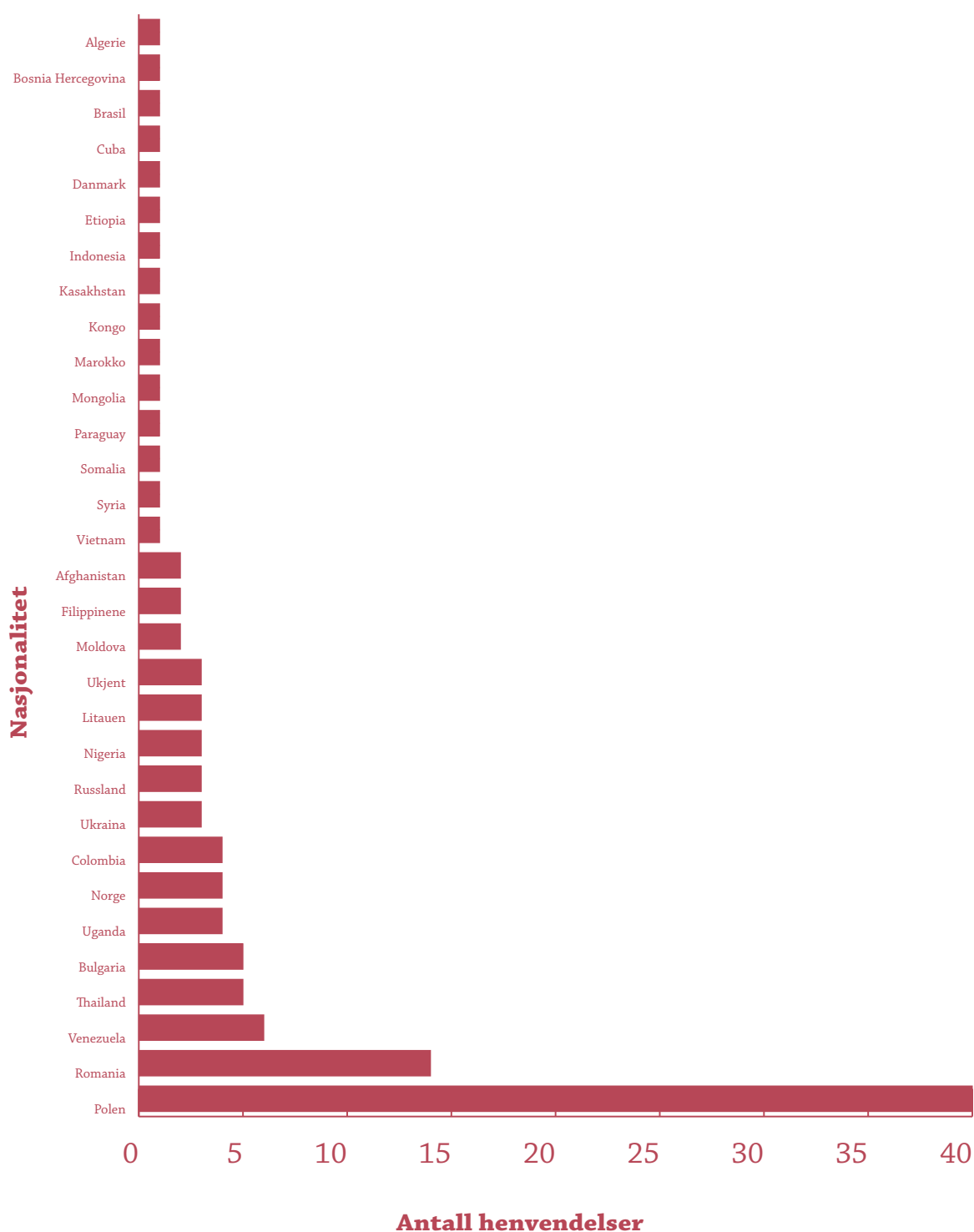
Antall henvendelser

Figuren over viser fordeling mellom land for tvangsarbeid/-tjenester.

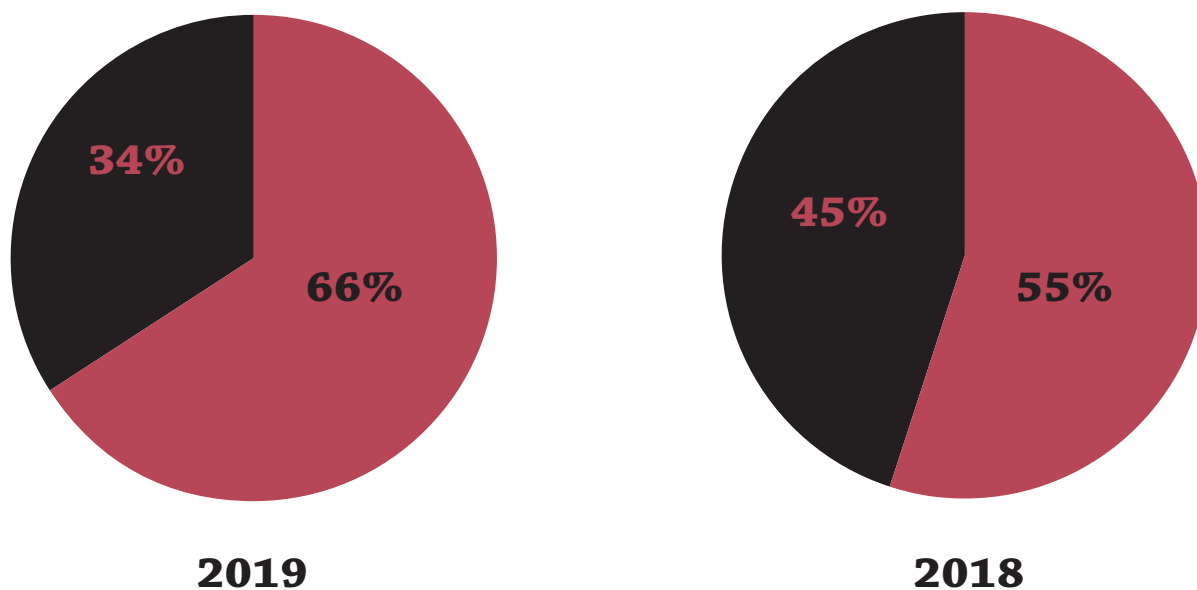
Skillet mellom hva som er tvangsarbeid og det som omtales som sosial dumping fremstår som uklart for mange som kommer i kontakt med mulige ofre for menneskehandel. Dette gjelder både politi, arbeidstilsyn og hjelpetiltak. Som følge av dette er det grunn til å tro at personer utnyttet i arbeid ikke blir identifisert som ofre for menneskehandel, men som fornærmede i ulike former for arbeidslivskriminalitet eller rett og slett deportert fordi de oppholder seg illegalt i Norge. Det er videre en rekke antakelser om personer utnyttet i arbeid. Det antas ofte at dette er menn fra Øst-Europa. De henvisninger som ROSA har mottatt i 2019 viser imidlertid en stor spredning i nasjonaliteter og at ikke bare menn er utnyttet, men også kvinner. Polen utgjør den største gruppen av identifiserte for 2019, men det skyldes en enkelthenvendelse som gjelder 35 polske kvinner og menn.

Nasjonaliteter og utnyttelsesform

Diagrammet ovenfor viser totalt antall førstegangshenvendelser for mulig menneskehandel fordelt på de forskjellige registrerte nasjonalitetene. I 2019 mottok vi henvendelser fra 30 ulike nasjonaliteter. Vi har også tatt med kategorien «ukjent» for henvendelser der nasjonaliteten var ukjent. Vi ser en spesielt høy frekvens for henvendelser fra Polen. Dette skyldes en sak som involverte 35 personer mistenkt utsatt for tvangsarbeid/-tjenester. Romania skiller seg også ut fra øvrige land. Dette skyldes at personer fra Romania både utnyttet i prostitusjon og arbeid/tjenester i Norge. Vi minner om at dette er henvendelser om mistanke om menneskehandel, men informasjon om hvor mange som ble identifisert som offer for menneskehandel fremkommer i neste avsnitt.

Henvendelser og andel mottatt bistand

- Førstegangshenvendelser
- Mottatt bistand

Diagrammene ovenfor viser antall førstegangshenvendelser for menneskehandel og andel av hvor mange som mottok bistand for 2019 og 2018. I 2019 mottok ROSA 118 førstegangshenvendelser fra/om personer som var mulige ofre for menneskehandel. Av disse 118 valgte 40 personer (34 %) å ta imot et tilbud om kortere eller lengre bistand fra ROSA, mens 78 personer (66 %) takket nei til bistand. Forholdet mellom antall personer vi får henvendelser om/fra og antall personer som mottar bistand skyldes at noen ikke ønsker å motta bistand eller at vi etter kartlegging ikke identifiserer vedkommende som mulige offer for menneskehandel. Sammenliknet med året før, ser vi at det var en økning i antall førstegangshenvendelser i 2019, men at andelen av de som mottok hjelp gikk ned fra 45 % til 34 %. En grunn til dette er at ROSA som tidligere nevnt mottok en henvendelse som omfattet 35 polakker utnyttet i arbeid. Etter at politiet ikke fikk medhold til varetektsfengsling av mistenkt gjerningsperson, gikk saken i «oppløsning». Det store flertallet reiste hjem til Polen uten å ha fått en samtale med hjelpeapparatet. Saken tydeliggjorde et behov for bedre retningslinjer ved identifisering av ofre for menneskehandel utnyttet i arbeid generelt og spesielt når et større antall personer identifiseres samtidig.

Noen henvendelser om menn utnyttet i arbeid ble henvist direkte til Safehouse Filemon som er et eget botiltak for denne gruppen. Disse personene ble følgelig ikke registrert som at de har mottatt bistand fra ROSA. Når det gjelder prostitusjon er bakmannsapparatet fra enkelte land svært farlige og utsetter ofre for grov vold og retter trusler om vold mot familie i hjemland. Dette gjelder spesielt for land som Ukraina, Russland og Romania. Dette gjør det vanskelig for ofre å takke ja til bistand. I 2019 møtte vi flere kvinner med barn i hjemland som ikke tør bryte ut fordi trusler om hva som vil skje med barnet blir brukt som et pressmiddel for å holde dem i prostitusjon.

Det er viktig å gjøre oppmerksom på at tallene for førstegangshenvendelser er noe usikre, grunnet anonymiteten til den som registreres som mulig offer for menneskehandel, og som nevnt tidligere at registreringer er gjort manuelt og at feil derfor kan forekomme. Tallene for registrerte personer som mottar hjelp er derimot sikre fordi de registreres med personalia og DUF-nummer (det nummeret søkere av en eller annen oppholdstillatelse registreres med i Utlendingsdirektoratets database).

Bistand til mulige ofre for menneskehandel

ROSA registrerer alle som får bistand i et journalsystem. All registrering forutsetter samtykke av den enkelte bruker. Her føres personinformasjon som nasjonalitet, fødselsdato, oppholdsstatus, med mer. Det føres også en løpende journal over bistand, behov og utfordringer. Informasjonen som blir fremstilt i det følgende er basert på ROSAs journaler.

Sammendrag bistand

ROSA bistod i 2019 **63** antatte ofre for menneskehandel

58 kvinner og **5** menn

40 er nye i 2019 og **23** har mottatt bistand over flere år

Av de **63** brukerne vi bistod var **42** antatt utnyttet i prostitusjon,
13 i tvangsarbeid og **8** i blandingsformer

Brukerne i 2019 har **26** forskjellige nasjonaliteter

Gjennomsnittsalderen var **31,6** år

1 ny bruker fra 2019 var gravid ved identifiseringen
2 barn var medfølgende nye brukere i 2019

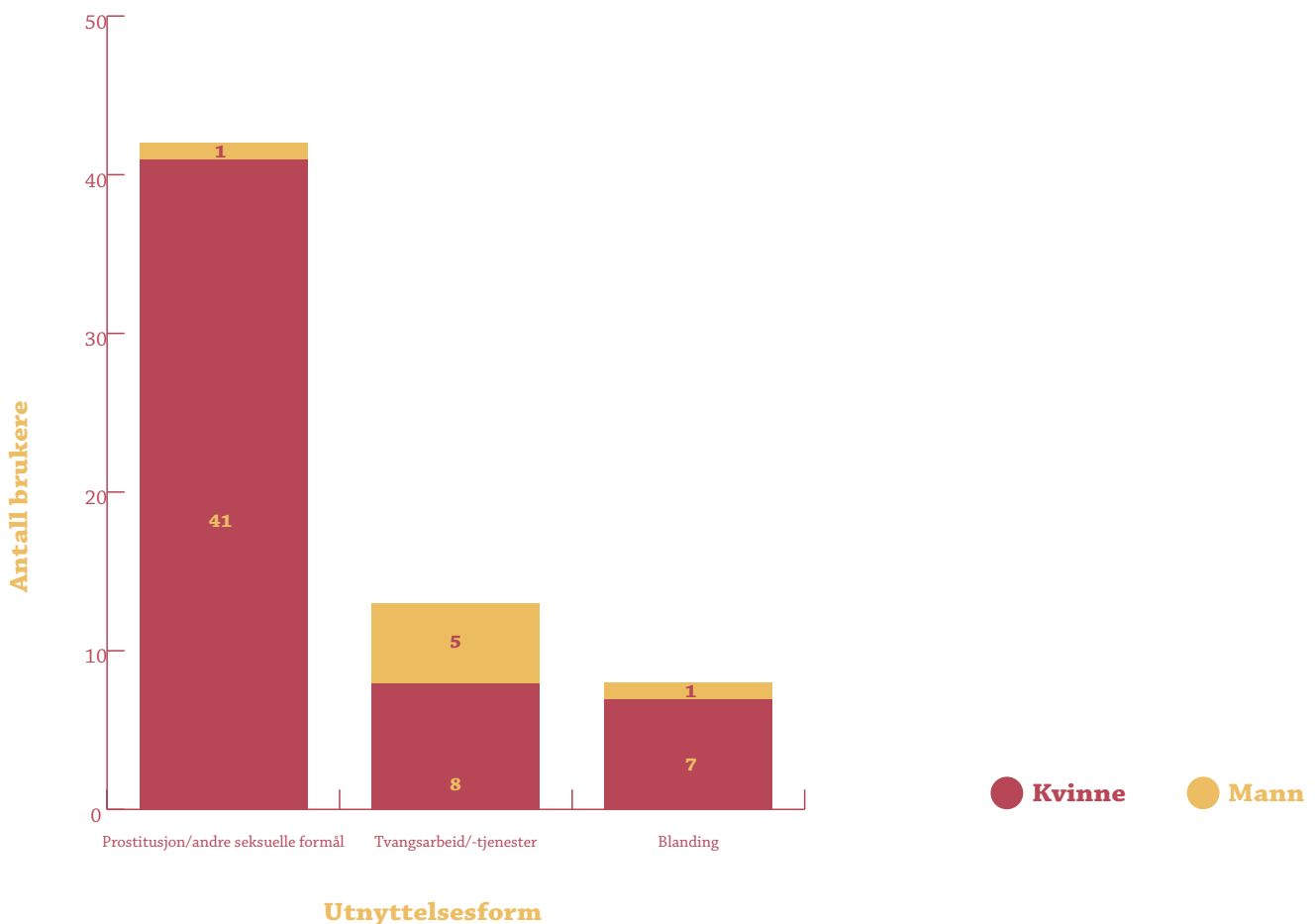
40 brukere har overnattet på **15** forskjellige krisesentre,
andre botilbud eller sittet i fengsel

13 brukere anmeldte menneskehandel til politiet i 2019
Av disse anmeldelsene har 8 saker blitt henlagt

Nye og flerårige brukere i 2019

I 2019 bistod ROSA 63 antatte ofre for menneskehandel i kortere eller lengre perioder. 40 av disse kom inn i ROSA i 2019, og 23 kom til ROSA tidligere og har mottatt bistand over flere år. «Personer som mottar bistand», eller «brukere», er personer som har hatt gjentagende oppfølgingsamtaler ved oppmøte (telefon medregnes ikke) eller minst én overnatting på krisesenter. Av ROSAs brukere har 40 personer hatt minst én overnatting på ett av 15 forskjellige krisesentre, Lauras Hus, Bredtvet kvinnefengsel, Kvinneavdelingen på Kongsvinger Fengsel eller Marita Women.

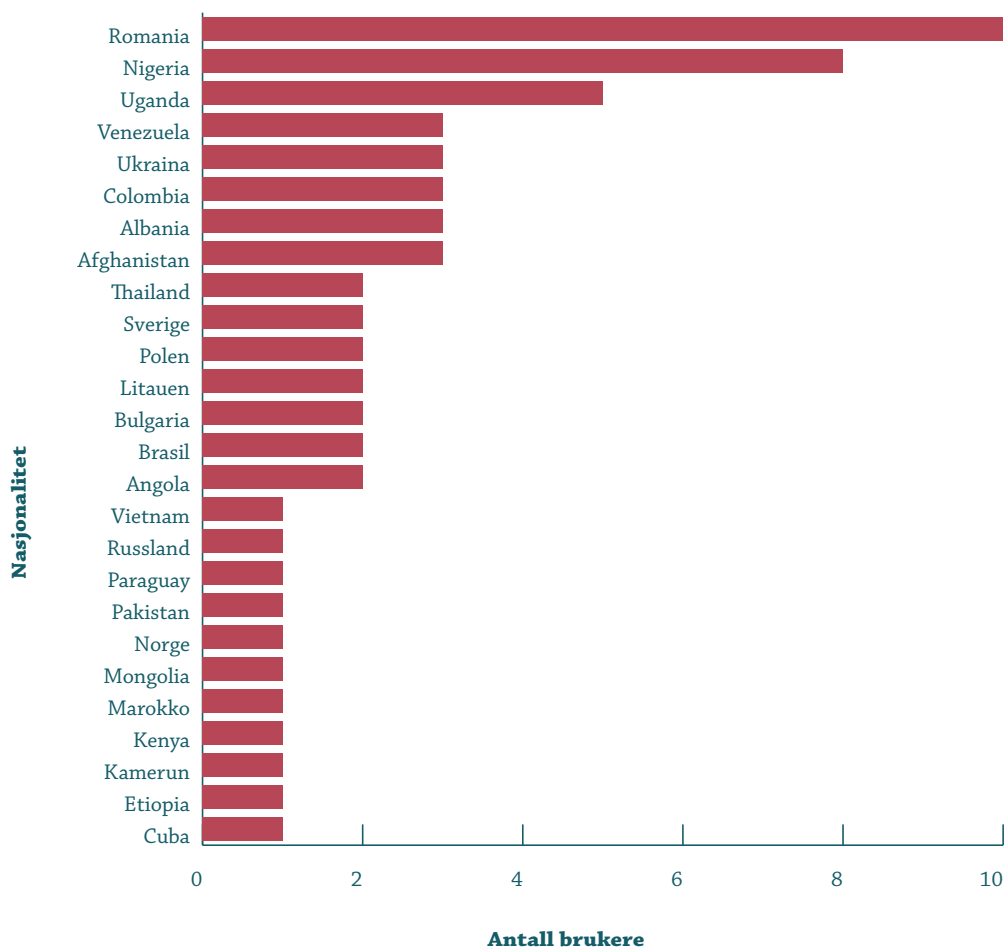
Utnyttelsesform og kjønn

Diagrammet ovenfor viser kjønnsfordeling og de ulike utnyttelsesformene brukerne har vært utsatt for. I 2019 var brukerne enten kvinne eller mann. Et stort flertall av de ROSA bistod i 2019 er kvinner, og de fleste er utnyttet i prostitusjon eller andre seksuelle formål. Dette er i tråd med ROSAs hovedmålgruppe, men i henhold til vårt mandat bistår vi også andre grupper ved behov. I 2019 bistod vi 13 personer, herunder fem menn, utsatt for tvangsarbeid eller tvangstjenester. Åtte personer vi bistod var utnyttet i en kombinasjon av seksuell utnyttelse og tvangsarbeid/-tjenester.

Når vi har bistått personer utnyttet i tvangsarbeid/-tjenester er dette fordi ofrene, på grunn av traumer og trusselbilde, har hatt behov for et botilbud med den faglige kompetansen som krisesentrene besitter. Videre har flere kommuner i landet bestemt at det lokale krisesentertilbudet skal omfatte alle ofre for menneskehandel uavhengig av utnyttelsesform, og de tar kontakt med ROSA for veiledning og oppfølging av brukere med behov for bistand.

Nasjonalitet

I løpet av 2019 bistod ROSA personer fra 26 forskjellige land. Det er syv flere land enn i 2018. De fleste landene har mellom én og tre personer, mens tre land peker seg ut med et større antall: Uganda med fem, Nigeria med åtte og Romania med ti personer. Hvem som blir avdekket som mulige ofre for menneskehandel avhenger av kompetanse hos den som kommer i kontakt med vedkommende. Derfor er ikke disse funnene med få personer fra mange land nødvendigvis uttrykk for en trend; det er mer bekymringsfullt i den forstand at det kan være flere som ikke blir identifisert.

I 2019 er flest brukere rumenske. ROSA har bistått syv kvinner og tre menn fra Romania som har vært utsatt for enten seksuell utnyttelse, tvangsarbeid eller en blandingsform. Bistanden til denne gruppen er som regel kortvarig. Personene kommer gjerne i kontakt med ROSA i forbindelse med særlige episoder av vold eller trusler som har funnet sted. På grunn av frykt og trusler både mot dem selv og familie i hjemland, velger de imidlertid sjelden å anmelde. Med mulighet for å oppholde seg i Norge som EØS-borgere fremstår det lite relevant for gruppen å søke refleksjon¹, men flere har ønsket assistert IOM-retur til hjemlandet.

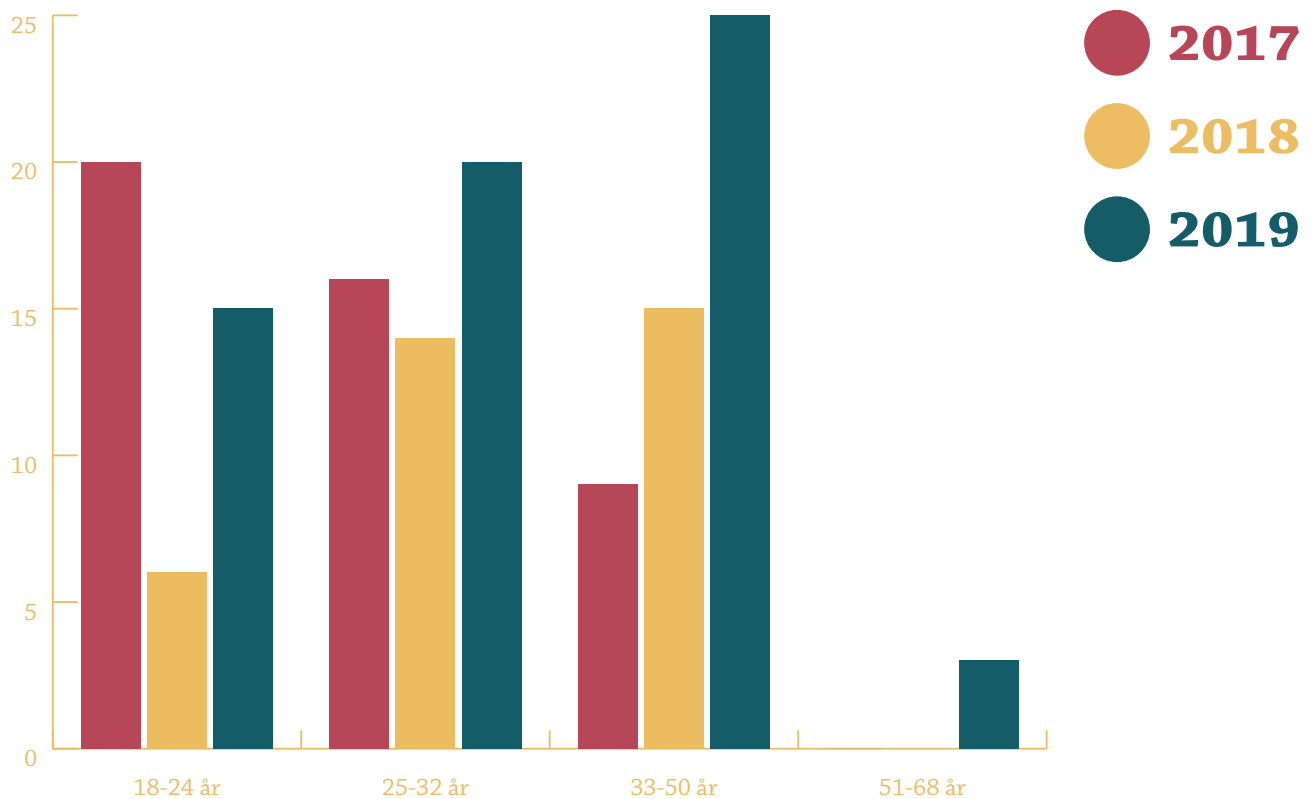
I 2019 bistod ROSA åtte personer fra Nigeria, kun én av disse ble identifisert i 2019. Trenden vi har sett over de senere årene med en nedgang i antall nigerianske kvinner fortsetter følgelig i 2019. Denne gruppen er for øvrig ikke borte, men befinner seg andre steder i Europa.

ROSA ble også i 2019 kontaktet med henvendelser om utsatte fra ulike latinamerikanske land. Dette er gjerne kvinner som selger sex på innemarkedet som har fått formidlet telefonnummeret til ROSA fra personer fra Latin-Amerika som tidligere har fått hjelp av ROSA.

¹ Refleksjon, eller refleksjonsperiode, er en begrenset oppholdstillatelse for personer som antas å være utsatt for menneskehandel, og for deres mindreårige barn som oppholder seg i Norge. Refleksjonsperiode innvilges først som en seks måneders lavterskel-tillatelse. Etter seks måneder kan en få utvidet oppholdet dersom forholdet er anmeldt og under etterforskning.

Alder

Alder på brukere er forbundet med en viss usikkerhet, da mange som kommer inn i ROSA har falske eller ingen identifikasjonsdokumenter. I situasjoner der personer oppgir å være under 18 år, eller ROSA har mistanke om at personen er mindreårig, kontaktes barnevernsvakten og Bufdirs hjelpetelefon for mindreårige ofre for menneskehandel. Etter det brukerne oppgir, har vi regnet ut at gjennomsnittsalderen på brukerne i 2019 var 31,6 år. Diagrammet under viser fordelingen i aldersgrupper (basert på informasjonen vi har fått fra brukerne), fra de siste tre årene.

Når vi sammenlikner aldersfordelingen i 2019 med de to foregående årene ser vi for det første at det er en økning i alle aldersgrupper og det skyldes at vi bisto mange flere personer i 2019. I den yngste aldersgruppen har det siden 2017 vært først en stor nedgang i antall brukere, og så en ganske stor økning igjen i 2019. Nedgangen tror vi i ROSA skyldtes en nedgang i antall brukere fra Nigeria, ettersom mange av våre yngste brukere tidligere har hatt nigeriansk opprinnelse. Økningen i den yngste aldersgruppen skyldes i hovedsak unge kvinner i gateprostituasjon fra Bulgaria og Romania. ROSA erfarer ofte at disse er mindreårige når de havner i menneskehandel og at de blir tatt med til Norge når de blir myndige. Derfor er de unge når vi kommer i kontakt med dem. Forklaringen bak dette igjen er at bakmenn unngår å ta dem med til Norge når de er mindreårige fordi de vet at umyndige vil bli tatt hånd om av barnevernet uten at det er nødvendig å få hennes samtykke. Dette til forskjell fra når de er myndige, for da er det frivillig å ta imot hjelp (og kvinnene påvirkes av bakmenn til ikke å ta imot hjelp). I 2019 observerer vi en økning i antall litt eldre brukere også. Dette tror vi skyldes at ROSA bistår flere og flere personer utnyttet i arbeid. Når vi ser nærmere på de som er bistått i alderen 40-68 år (som drar opp gjennomsnittsalderen) så er de utnyttet i arbeid, med noen få unntak av thailandske kvinner utnyttet seksuelt på massasjeinstitutter.

Barn

Vi i ROSA vet sikkert at to barn var medfølgende brukerne i ROSA i 2019. Én kvinne var gravid da hun fikk bistand, og ti av brukerne oppgir å ha barn i hjemlandet. Det er noe usikkerhet knyttet til denne informasjonen. For det første er det ikke alle brukere som ønsker å oppgi om de er gravide. Videre kan personen flytte ut før de får barnet, og før nøye kartlegging ble gjennomført. Av erfaring vet vi at dette ikke gjelder mange, men usikkerheten er der like fullt. Videre er tallene vedrørende barn i hjemland høyst usikre fordi også her kan bruker ha flyttet ut før dette ble kartlagt, fordi noen ikke ønsker å oppgi at de har barn andre steder, eller av andre grunner.

Kvinner som oppgir å ha barn et annet sted, forklarer at trusler mot disse og/eller forsørgeransvar er en sentral grunn til at de ikke kan bryte med bakmannsapparat. Kvinnene opplever at barnet ikke kan få hjelp i hjemlandet hvis de bryter ut av prostitusjon i Norge. Flere oppgir også at de er redde for at barnevernet vil ta fra dem barnet hvis de tar barna til Norge. Noen vil heller «beskytte» barna i hjemlandet slik at de ikke skal være med i prostitusjonen. Kvinnene har en oppfatning av at barna har det bedre i hjemlandet, hvor de gjerne går på skole o.l., og heller blir «forsørget» av mor fra utlandet.

Anmeldelser

«For å få beskyttelse på sikt, er personer som er utsatt for menneskehandel avhengig av at saker blir etterforsket og iretteført»

I 2019 valgte 13 brukere å anmelde menneskehandel. I tillegg ble det levert 11 anmeldelser om andre forhold, f.eks. vold i nære relasjoner, ran, voldtekt, annen seksualisert vold, annen fysisk vold og sosial dumping. 14 16 saker ble ikke anmeldt. Når det gjelder anmeldelsene om menneskehandel, hadde åtte saker blitt henlagt per 31. desember 2019. Tre saker var fortsatt under etterforskning. I én av anmeldelsene som gjaldt menneskehandel ble det tatt ut tiltale på noe annet i stedet. Én av brukerne anmeldte ikke selv menneskehandel, men har vitnet i en hallikssak og avgitt forklaring til politiet.

For å få beskyttelse på sikt, er personer som er utsatt for menneskehandel avhengig av at saker blir etterforsket og iretteført. Gitt en stor andel henleggelse av menneskehandelsaker er dette en stor rettsikkerhetsutfordring for ofrene. Du kan lese mer om rettsikkerhet under kapittelet om utfordringer.

Oppholdsstatus

«Manglende oppholdstillatelse er en avgjørende sårbarhetsfaktor hos personer som blir utnyttet i menneskehandel»

Oppholdsstatus ved inntak

Oppholdsgrunnlag ved inntak i ROSA varierer, men svært ofte er tilfellet at personer ikke har gyldig oppholdstillatelse i Norge. Noen har tidligere hatt en oppholdstillatelse som er utgått, andre har aldri søkt om eller hatt noen tillatelse i Norge. Manglende oppholdstillatelse er en avgjørende sårbarhetsfaktor, ettersom personene blir truet med at de vil bli deportert av politiet hvis de tar kontakt med hjelpeapparat/politi siden de er ulovlige i landet (dette er selvsagt ikke reelt, men de selv tror det). Gyldig oppholdstillatelse med tilhørende rettigheter er derfor noe av det første ROSA sikrer i møte med nye brukere.

Ved inntak i ROSA i 2019 hadde 40 nye brukere følgende oppholdsstatus:

- 8 personer var uten oppholdstillatelse
- 7 personer hadde lovlig opphold som asylsøkere
- 3 personer hadde turistvisum som midlertidig tillatelse
- 1 person var i en søknadsprosess eller ventet på assistert retur med IOM
- 3 personer hadde søkt refleksjon
- 13 personer oppholdt seg lovlig i Norge som EU-/EØS-borgere
 - 1 person hadde fått innvilget oppholdstillatelse
 - 1 person var norsk statsborger
 - 2 personer var i Norge pga. familieinnvandring
 - 1 person hadde ukjent oppholdsstatus ved inntak

Oppholdsstatus gjennom et bistandsløp

Gjennom et bistandsløp i ROSA er brukernes oppholdsstatus i stadig endring, og i løpet av den tiden de mottar bistand fra ROSA har de fleste flere ulike oppholdsgrunnlag. For personer som ikke ønsker å anmelde utnyttelsen de har blitt utsatt for, eller i tilfeller der en advokat vurderer at det er for lite informasjon til at en anmeldelse kan føre frem, vil opphold som regel måtte sikres gjennom asylsystemet. Andre vil søke om midlertidig opphold gjennom en refleksjonsperiode. Hvis brukeren er fra et land utenfor EU og får midlertidig oppholdstillatelse ved refleksjon, vil personen måtte søke om asyl eller gjenopptakelse av asylsak for å sikre videre lovlig opphold når refleksjonsperioden går ut. Mange av ROSAs brukere omfattes av bestemmelser etter Dublin-forordningen², og får ikke vurdert søknad om beskyttelse i Norge.

ROSA har de siste årene opplevd en klar økning i antall brukere som ønsker å benytte seg av tilbudet om assistert retur med IOM. Noen av personene blir henvist til ROSA av IOM for bolig og oppfølging i påvente av en retur. Andre kommer først i kontakt med ROSA, og velger retur på bakgrunn av informasjon fra oss. For noen oppleves assistert retur som en god mulighet til å komme ut av en vanskelig situasjon, mens det for andre gjenstår som eneste alternativ.

Per 31. desember 2019 hadde ROSAs 40 nye brukere det året følgende oppholdsstatus:

- 5 personer var uten oppholdstillatelse
- 5 personer hadde lovlig opphold som asylsøkere
- 2 personer hadde turistvisum som midlertidig tillatelse
- 7 personer var i en søknadsprosess eller ventet på assistert retur med IOM
 - 2 personer hadde fått innvilget refleksjon
 - 3 personer hadde søkt refleksjon 6 måneder
 - 1 person hadde søkt utvidet refleksjonsperiode
- 7 personer oppholdt seg lovlig i Norge som EU-/EØS-borgere
- 4 personer hadde fått innvilget oppholdstillatelse
 - 1 person var norsk statsborger
 - 2 personer var i Norge pga. familieinnvandring
 - 1 person hadde ukjent oppholdsstatus ved inntak

² Dublin-forordningen, eller Dublin-avtalen, bestemmer hvilket land som har ansvaret for å behandle en asylsøkers søknad om beskyttelse. Hovedregelen er at søknaden skal behandles av det første Dublin-landet asylsøkeren kommer til, ref. <https://www.udi.no/ord-og-begreper/dublin-samarbeidet/>.

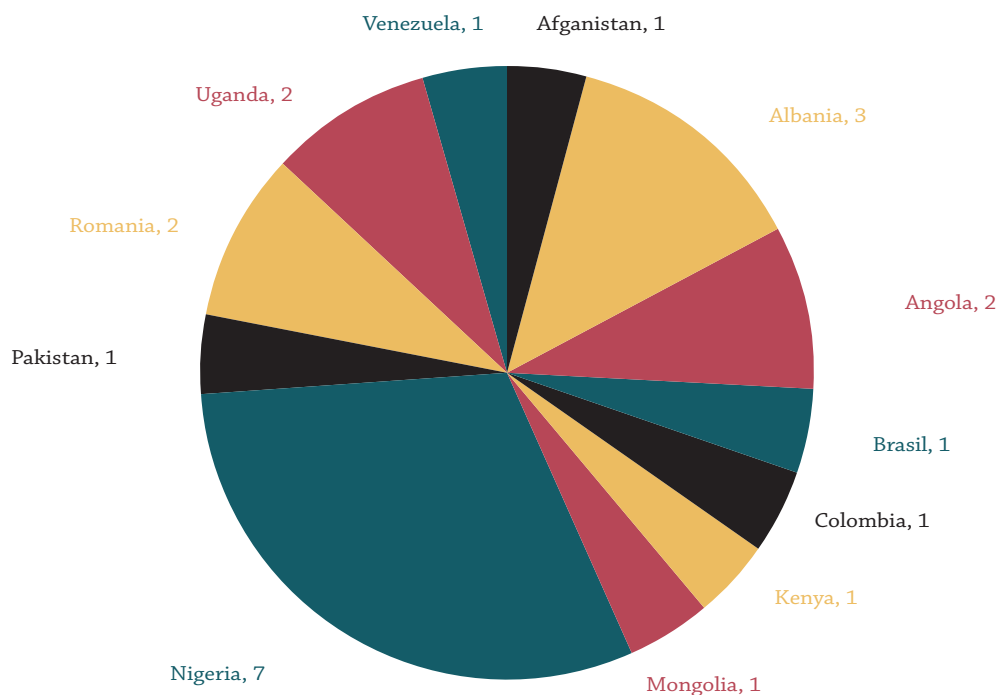
Flerårige brukere i ROSA

23 av ROSAs brukere i 2019 har mottatt bistand over flere år. Langvarig oppfølging skjer som regel i saker med lengre politietterforsking og eventuell rettsak. Andre grunner til at det er behov for langvarig oppfølging kan være at det tar lang tid å avklare oppholdstillatelse. I flere av sakene gjelder det personer som får barn med norsk statsborger og dermed får rett til opphold på det grunnlaget. Videre blir noen brukere påvirket av de strenge kravene for fremvisning av identitetsbevis for å få varig opphold. Det kan være svært vanskelig å fremskaffe godkjent identitetsbevis for personer som er trafikkert med falske dokumenter.

11 av de 23 personene har fått innvilget beskyttelse. Dette på bakgrunn av vitnemål i menneskehandel-saker, eller en samlet vurdering av UDI av beskyttelsesbehov hvor blant annet menneskehandel har blitt vurdert. Ingen fikk i 2019 opphold på grunnlag av vitneinstruksen ³, mens én har fått opphold basert på familiegjenforening.

Hvem er de flerårige brukerne?

Av de som har mottatt bistand over flere år er det 22 kvinner og én mann. I aldersgruppen 20-30 år er det 9 personer, mens det er 12 personer mellom 21 og 40 år og to personer mellom 41 og 50 år. Diagrammet under viser nasjonalitetene deres.

³ GI-31/2010 Instruks om oppholdstillatelse til vitner i sak om menneskehandel mv., gjelder anvendelsen av utlendingsforskriften § 8-4 om oppholdstillatelse til vitner i sak om menneskehandel, ref. regjeringen.no

Innholdet i bistanden

ROSA bistår antatte ofre for menneskehandel i Norge med å få utløst rettigheter som fremkommer blant annet i Europarådets konvensjon om tiltak mot menneskehandel. Dette innebærer å sørge for at identifiserte ofre har tilgang til trygg bolig gjennom et krisesenter eller andre egnede botilbud, så vel som penger til livsopphold, tilgang til kvalifiserende tiltak (tiltak som gjør brukere kvalifiserte til arbeid), og nødvendig juridisk, helsemessig og sosialfaglig bistand.

Trygg bolig

Antatte ofre for menneskehandel trenger trygge oppholdssteder. I forarbeidene til Krisesenterloven slås det fast at kommunene skal sikre et krisesentertilbud for ofre for menneskehandel. ROSA samarbeider med krisesentre over hele landet for å sørge for at ofre for menneskehandel får tilgang til krisesentrene, og at krisesentrene tilbyr nødvendig hjelp og veiledning. I 2019 har 40 av ROSAs brukere mottatt bistand fra 15 forskjellige krisesentre i hele Norge, i tillegg til Lauras Hus, Bredtvet kvinnefengsel, Kvinneavdelingen ved Kongsvinger Fengsel og Marita Women.

Krisesentrene tilbyr akutt overnatting, men også opphold over tid når det er aktuelt. Trygg bolig og oppfølging tilbys også i samarbeid med Lauras Hus som drives av Kirkens Bymisjon i Oslo. Lauras Hus er et døgnbemannet forsterket botilbud til kvinner identifisert som mulige ofre for menneskehandel, og deres barn. Brukerne der har ofte mottatt bistand over lengre tid, og kan ha bodd på krisesenter eller i regi av NAV tidligere. Marita Women-BO er et døgnbemannet bofellesskap for kvinner som er identifisert som mulige ofre for menneskehandel. Bofellesskapet, som på grunn av sin karakter er på hemmelig adresse, gir tilbud til kvinner som trenger et trygt sted å bo i Oslo mens de tar tilbake livet sitt. Aktuelle kvinner er de som vil kunne nyttiggjøre seg det å være sammen med andre, delta i felles aktiviteter i huset og som vil følge opp ulike aktivitetstilbud som skole og arbeidspraksis.

Bistand i fengsel

I 2019 identifiserte ROSA fem mulige ofre for menneskehandel i kvinneavdelingen ved Kongsvinger fengsel. I tillegg har ROSA identifisert ett mulig offer for menneskehandel på Bredtvet Kvinnefengsel. Fra Kongsvinger fengsel reiste to på frivillig retur med IOM. En bruker får fortsatt bistand av ROSA og bor i regi av krisesenter.

ROSA har i to år samarbeidet med Kongsvinger fengsel om å identifisere mulige ofre for menneskehandel i fengselet. Dette innebærer besøk på kvinneavdelingen i fengselet, som er en avdeling kun for utenlandske kvinner. Dette er til tider et utfordrende arbeid ettersom mange sitter på utvisningsvedtak og det kan være krevende å imøtekomme hjelpebehovene i tide. ROSA ønsker å videreutvikle de gode samarbeidsrutinene og arbeidet i Kongsvinger fengsel slik at de innsatte i større grad kan bli identifisert og ha tilgang på flere rettigheter enn de har i dag. Dette vil kreve en systematisk tilnærming og tilføring av flere ressurser.

Helse- og sosialfaglig oppfølging

Ofre for menneskehandel kan slite med store helsemessige problemer som følge av det de har opplevd. Traumereaksjoner samt fysiske skader av ulik art er vanlig.

I perioden brukere bor på krisesenter eller øvrige botiltak får hver enkelt kvalifisert sosialfaglig oppfølging av en egen kontaktperson. I samarbeid med ROSA gjør kontaktpersonen en løpende evaluering av behov og sørger for at brukeren får kontakt med nødvendig hjelpeapparat.

Praktisk bistand for å få utløst rettigheter

Antatte ofre for menneskehandel har rett til tre timer fri rettshjelp til identifisering, vurdering av oppholdsgrunnlag og vurdering av anmeldelse. Dersom advokaten ikke søker om ekstra tid til bistand har ikke det antatte offeret tilgang til rettshjelp utover dette før en eventuell anmeldelse eller ved et vedtak om avslag på oppholdstillatelse. Dette er utfordrende når det er mange formaliteter som må på plass for at personer skal få utløst sine rettigheter.

Noen ganger opplever brukere at den juridiske bistanden de får ikke er tilstrekkelig. På grunn av manglende kjennskap til de særlige reglene og praksis på menneskehandelfeltet hender det at ofre ikke får sin rettsikkerhet ivaretatt med hensyn til oppholdstillatelse og de tilhørende ytelser. ROSA bruker i samarbeid med kontaktpersoner på krisesentre og øvrige botiltak derfor mye tid på praktisk oppfølging av søknader om oppholdstillatelse, livsopphold, helsehjelp, med mer.

Aktiviteter

Å delta på kvalifiserende tiltak og aktiviteter gir ROSA-brukerne en stabil og innholdsrik hverdag. ROSA erfarer at dette hjelper brukerne i prosessen med å bearbeide traumer og at det å mestre et kurs eller lignende opplegg er en verdi i seg selv. Kvalifiserende tiltak er på den ene siden viktig for å legge grunnlaget for en fremtid utenfor utnyttelsessituasjonen, og på den andre siden kan det forebygge stigma ved en eventuell retur til hjemland. Derfor tilbys og forventes det deltakelse i aktiviserende og kvalifiserende tiltak. Aktuelle aktiviteter er organisert trening, kurs og nettverksgrupper med fokus på sosial mestring og kompetanse, samt arbeidspraksis.

I løpet av 2019 gikk 29 personer på norsk kurs. For noen innebærer et slikt kurs muligheten til å lære å lese og skrive, og gir en stor opplevelse av mestring. Brukere forteller videre at det å lære språket gir tilhørighetsfølelse.

Totalt er det 17 brukere på kurs i regi ADORA-prosjektet, hvorav seks av brukerne var nye i 2019. ADORA-prosjektet er et samarbeid mellom Krisesentersekretariatet og Tone Lise Akademiet. Kurset er spesialtilpasset ROSAs målgruppe gjennom tett oppfølging, fleksible kursoppsett og tilpasset undervisning slik at det er ikke en forutsetning at en kan skrive og lese for å delta. Kurset gir deltagerne eksamen og dokumentasjon på yrkesopplæring innenfor make-up og negledesign. Skjønnhetspleie er en type arbeid som kan utføres som selvstendig næringsdrivende både i Norge og i andre land. Som en del av tiltaket mottar deltagerne også utstyr til å starte opp egen virksomhet og ha inntektsgivende arbeid i fremtiden.

22 personer mottok støtte til medlemskap på treningssenter eller annen organisert trening i 2019. Fysisk trening gir positive utslag på brukernes fysiske og psykiske helse.

To ROSA-brukere deltok i arbeidspraksistiltak på hotell i regi av Oslo Røde Kors' «Rett til å bli sett». Etter endt arbeidspraksis fikk fire kvinner ordinært arbeid i 2019. I tillegg har tre brukere vært i arbeidspraksis i regi av Maritastiftelsen.

Utfordringer og anbefalinger

ROSA har siden 2005 fulgt opp ofre for menneskehandel fra start til slutt i perioden de har rett til bistand. Ved oppfølging av enkeltsaker, i noen tilfeller i lange og komplekse saksforhold, får vi innsikt i de utfordringer ofre for menneskehandel møter og hvilke behov som ikke blir møtt. Anbefalingene vi gir i det følgende er basert på erfaringene til personene vi bistår og våre erfaringer fra vårt arbeid med å ivareta deres rettigheter.

Helse

ROSA erfarer at antatte ofre for menneskehandel ikke er sikret fullverdig tilgang på helserettigheter før refleksjonsperiode er innvilget. Personer får følgelig ikke tilgang på fastlege og eventuell videre henvisning til spesialisthelsetjeneste. Ved akutt legehjelp blir vedkommende fakturert for kostnaden for behandlingen. Antatte ofre for menneskehandel uten gyldig opphold i landet er i tilsvarende situasjon når de søker om retur i regi av IOM.

Ofre for menneskehandel får ikke tilgang på adekvat psykisk helsehjelp. Dette gjelder tilgang på psykolog, men også terskelen for innleggelse ved akuttpsykiatrisk avdeling, DPS og øyeblikkelig hjelp i kommunal regi samt psykiatriske langtidsposter er svært høy.

Anbefalinger:

- Ofre for menneskehandel må gis tilgang på helsetjenester, herunder spesialisthelsetjenester, fra det tidspunktet de blir identifisert som et antatt offer for menneskehandel.
- Ofre for menneskehandel må ved behov få tilgang på adekvat psykisk helsehjelp tilpasset deres behov.

Identifisering

ROSA er bekymret for at personer utnyttet i arbeid/tjenester ikke identifiseres som følge av at aktører som kommer i kontakt med denne gruppen ikke innehar tilstrekkelig kompetanse. Det er videre en utfordring at de myndighetspålagte måltall satt for politiets deportasjoner av personer med ugyldig opphold i landet, bidrar til at mulige ofre sendes ut av landet i stedet for å bli identifisert. Dette gjelder alle utnyttelsesformer, men bekymringen er størst for gruppen som utnyttes i arbeid siden skillet mellom sosial dumping og menneskehandel ikke er klart definert.

Det antas at det store flertallet av personer utnyttet i arbeid er kvinner. I den norske debatten om menneskehandel og arbeidslivskriminalitet er de imidlertid knapt nok nevnt. Dette kan føre til manglende identifisering av ofre, og at adekvate tiltak for å adressere denne problematikken ikke iverksettes. ROSA erfarer at de aller fleste kvinner utnyttet i arbeid også har blitt utsatt for seksualisert vold og annen vold. I tillegg ser vi at de lett blir ofre for blandingsutnyttelse – at de utnyttes både i arbeid og prostitusjon eller andre former for menneskehandel.

Det har i konkrete saker vist seg vanskelig for ROSA, IOM og øvrig hjelpeapparat å komme i kontakt med mulige ofre for menneskehandel utnyttet i arbeid. Dette fordi politiet ikke har ønsket å involvere hjelpeapparatet. Dette kan ha ført til en manglende identifisering av antatte ofre for menneskehandel og gitt som følge at de ikke har fått tilgang på rettigheter.

Kvinner i prostitusjon fra Øst-Europa er vanskelig å nå fram til med hjelp, som følge av den situasjonen de lever under og forpliktelser i hjemlandet. Mange er utsatt for grov vold, men opplever at de må fortsette i prostitusjon for å skaffe penger til familie. Ekstra vanskelig er det når de har barn, da barnet benyttes som et pressmiddel for å hindre at de søker hjelp.

Anbefalinger:

- Aktører som kommer i kontakt med mulige ofre for menneskehandel må få tilgang på opplæring i identifisering. Politi og Arbeidstilsynet må prioriteres i så måte.
- Mulige ofre for menneskehandel må ikke deporteres uten først ha hatt mulighet til å snakke med hjelpetiltak og advokat.
- Tiltak med formål om å avdekke flere kvinner utnyttet i arbeid må iverksettes.

Oppholdstillatelser

Norges forpliktelser etter Dublinforordningen gjør at ofre for menneskehandel sendes tilbake til det første landet de ankom i Europa. ROSA kjenner til flere eksempler på at kvinner som har blitt sendt tilbake til Italia og Spania ikke har fått tilgang på hjelp og har blitt retrafikkert. Norge bør følgelig benytte seg av unntaksbestemmelsene i Dublinforordningen og realitetsbehandle denne gruppens søknader om beskyttelse i stedet for å sende dem ut av landet.

ROSA erfarer også at terskelen for å få innvilget opphold i Norge som følge av utnyttelse i menneskehandel er satt uforholdsmessig høy. Dette har gitt som resultat at advokater anbefaler sine klienter å søke opphold på andre grunnlag enn menneskehandel. Terskelen for å få opphold på grunnlag av menneskehandel må senkes og ikke knyttes så direkte opp til straffeforfølgning som i dag. Politiet har kun ressurser til å etterforske begrensede antall saker. Ofre for menneskehandel som ikke når fram med sin sak kan ha et alvorlig trusselbilde som tilsier at de bør få opphold.

ROSA ønsker å løfte en bekymring om at terskelen for å få innvilget refleksjonsperiode er høyere for personer utnyttet i arbeid sammenlignet med utnyttelse i prostitusjon. Vi får tilbakemeldinger om at UDI kontakter politiet ved søknad om refleksjon, til tross for at dette er en lavterskeltillatelse som ikke forutsetter samarbeid med politiet.

Anbefalinger:

- Flere ofre for menneskehandel med beskyttelsesbehov må få opphold i landet.
- Norge må benytte seg av unntaksbestemmelsene i Dublinforordningen og realitetsbehandle ofre for menneskehandels søknader om beskyttelse i Norge.
- Ofre for menneskehandel må ikke sendes ut av landet uten at faren for retraffikering er grundig vurdert.
- Refleksjonsperioden må opprettholdes som et lavterskeltilbud.

Rettsikkerhet

Personer som er fornærmet i en menneskehandel-sak har rett på bistandsadvokat med innsyn i saksdokumenter. Vedkommende får videre innvilget opphold siden det er tatt ut tiltale på menneskehandel. I saker hvor det er anmeldt menneskehandel, og utnyttelsesformen har vært arbeid, erfarer ROSA at mulige ofre for menneskehandel mister retten på bistandsadvokat samt innsyn i dokumenter når saken føres for retten. Dette fordi det er tatt ut tiltale etter andre paragrafer enn menneskehandel, såkalte «sosial dumping paragrafer». Vedkommende er heller ikke garantert innvilget opphold selv om trusselbildet i

hjemlandet er høyt og vedkommende kan settes i en livstruende situasjon som følge av sitt vitnemål.

ROSA erfarer at politiadvokater og statsadvokater tar ut tiltale etter andre paragrafer enn menneskehandel siden det er en lavere bevisbyrde når saken føres etter hallikbestemmelsen eller etter såkalte «sosial dumping-paragrafer». For de fornærmede får dette imidlertid alvorlige konsekvenser som ovenfor beskrevet. ROSA er alvorlig bekymret for rettssikkerheten, da vi ser at politiadvokaters kompetanse og vilje til å straffeforfølge menneskehandel varierer mellom ulike politidistrikt.

Anbefalinger:

- Det må utredes hvilke rettigheter personer utnyttet i former for kriminalitet som grenser opp mot menneskehandel skal ha tilgang på. Manglende rettigheter for personer i denne gruppen gjør at menneskehandel i mange tilfeller ikke blir avdekket.
- Politiadvokatenes kompetanse på menneskehandel må styrkes.

ROSA takker

Alle som ga gaver og støtte til ROSAs arbeid i 2019. Vi mottok større og mindre gaver/ donasjoner gjennom året til vår gavekonto. Beløpene på kontoen går uavkortet til ROSAs brukere for at de skal få dekket nødvendige behov og få gode opplevelser.

LUSH Norge som har gitt kosmetikk og hygieneartikler fra sitt sortiment til ROSAs brukere.

Sæther Norge for kosmetikk fra sitt sortiment til ROSAs brukere.

Ønsker du å gi en gave?
Vipps 546044
Gavekonto 1506.14.25451

Mariboegate 13
0183 Oslo
www.rosa-help.no

22 33 11 60